

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡ. 1840.]

[ΑΡΙΘ. 38.]

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΝΕΛΣΩΝ, ΚΑΙ Η ΝΑΥ- ΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ.

ΕΙΣ τὸ διάστημα τῶν πολυαρίθμων καὶ πανδείνων πολέμων, ὅσους ἐπέφερον ἡ τῶν Γάλλων πολιτικὴ μεταβολή, ὀλίγαι μάχαι συνεκροτήθησαν ἀξιολογώτεραι τῆς τοῦ Νείλου· ἐξ αὐτῆς ὄχι μόνον ἐφάνη λαμπρῶς ἡ τῶν νικητῶν ἐμπειρία, ἀλλὰ καὶ τὰ σπουδαιότατα προῆλθον. Ἴδου δὲ ὅποια ἦτον ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν σχετικὴ θέσις τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας.

Ἀφοῦ ὁ Βοναπάρτης μετ' ἀπεριγράπτου σχεδὸν ταχύτητος κατῶρθεσε πολυαρίθμους εὐκλεεῖς νίκας εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ 1797, ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Παρισίους, ὅπου ἠξιώθη τῆς πλέον κολακευτικῆς ὑποδοχῆς. Πιθανὸν ὅτι εὐκόλως ἠμπόρει καὶ τότε νὰ λάβῃ σημαντικὴν θέσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ὑπὸ φιλοδοξίας ἀπλήστου κυριευμένος, ἀπέβλεπε τόσον ὑψηλὰ, ὅσον ἀκόμη δὲν ἴσχυε νὰ φθάσῃ. Ὅθεν ἀνέβαλε πάντα σκοπὸν περὶ πολιτικῆς—ἢ μᾶλλον εἰπεῖν βασιλικῆς—δυνάμεως, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν μεγίστην ἤδη στρατιωτικὴν αὐτοῦ ὑπόληψιν διὰ τολμηρᾶς καθόδου ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου. Ταύτης οἱ σκοποὶ οὕτω πως ἐξετέθησαν.—α. Νὰ συστήσῃ παρὰ τὸν Νεῖλον Γαλλικὴν ἀποικίαν, ἥτις, χωρὶς τοῦ προστρέχειν εἰς τὸ σύστημα τῆς δι' ἀνδραπόδων γεωργίας, νὰ παρέχῃ τὰ προϊόντα τοῦ Ἀγ. Δομνίνικου καὶ τῶν ζαχαροφόρων νήσων· β'. Νὰ ἀνοίξῃ καινοὺς ἀγωγούς διὰ τὰ Γαλλικὰ χειροτεχνήματα εἰς τὴν Ἀφρικὴν, Ἀραβίαν, καὶ Συρίαν· καὶ νὰ ἀντιλαμβάνῃ ὅλα τὰ προϊόντα τῶν χωρῶν τούτων· γ'. Κινήσας ἐκ τῆς Αἰγύπτου, νὰ φέρῃ στράτευμα πεντήκοντα χιλιάδων εἰς τὸν ποταμὸν Ἰνδὸν, καὶ νὰ συναγωνισθῇ μετὰ τῶν δυσηρεστημένων Μαχρατῶν, Ἰνδῶν, καὶ Μουσουλμάνων κατὰ τῆς ἐν Ἰνδία Ἀγγλικῆς δυνάμεως. Ἡ τελευταία πιθανὸν ὅτι ἐχρημάτισεν ἡ κυριωτέρα τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἀφορμή.

Τὰ πάντα ἠτοιμάσθησαν διὰ τὴν ἐκστρατείαν, καὶ τὴν 19ην Μαΐου, 1798, ἐξέπλευσεν ὁ Βοναπάρτης ἀπὸ τὴν Τέλω (Toulon) μετ' δεκατρία δίκροτα, ἐξ φρεγάτας, καὶ στόλον φορτηγῶν, 25,000 ἀνδρῶν περιέχοντα. Ἀπὸ τὴν Γένοβαν καὶ ἀλλαχόθεν ἄλλοι στολίσκοι συνηνώθησαν μετ' αὐτοῦ. Ἐφθασε δὲ εἰς τὴν Μάλταν τὴν 9ην Ἰουνίου, καὶ εἰς τὸ βραχὺ διάστημα δώδεκα ἡμερῶν ὑπέταξε τὴν νῆσον, καὶ ἀπέπλευσε διὰ τὴν Αἴγυ· 2 δ'.

πτον, ὅπου ἐφθασε τὴν 5ην Ἰουλίου. Ἀποβιβάσας τὰ στρατεύματα, διώρισεν ὥστε τὰ μὲν φορτηγὰ νὰ συρῶσιν ἐντὸς τοῦ ἐσωτέρου λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, τὰ δὲ πολεμικὰ νὰ μείνωσι προσωρμισμένα παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ Κόλπου Ἀβουκίρ. Ἐλαβε τότε τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατεύματος ὁ Βοναπάρτης, καὶ προέβη εἰς τὸ ἐνδότερον, ὅπου ἀνάγκη αὐτὸν ν' ἀφήσωμεν, καὶ νὰ διευθύνωμεν τὴν προσοχὴν εἰς τὸν ἐν Ἀβουκίρ στόλον.

Ἡ Βρετανικὴ αὐλὴ δὲν ἐγνώριζε κατὰ πρῶτον εἰμὴ ἀορίστως πως τοὺς σκοποὺς τῆς Γαλλικῆς ἐκστρατείας· ἀκούσαντες ὁμῶς ὅτι εἰς τὴν Τέλω συνηθροίζοντο πλοῖα, ἐπεμφαν στόλον νὰ κατασκοπεύῃ τὰς κινήσεις αὐτῶν. Τοῦ στόλου τούτου διωρίσθη ναύαρχος ὁ Κόμης St. Vincent, ὅστις ἔλαβε διαταγὰς νὰ προσβάλλῃ τὸν Γαλλικὸν μεθ' ὅλου τοῦ ἰδίου του στόλου, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ· ἢ, ἂν ἴσχυε μόνον ἀπόσπασμα, νὰ θέσῃ αὐτὸ ὑπὸ τὸν Νέλσωνα (τότε Sir Horatio Nelson). Ὁ Κόμης λοιπὸν St. Vincent ἀπέστειλε τὸν Νέλσωνα ἐκ Γιβραλτάρ μετ' ἑξήκοντα δίκροτα, τὴν Ἐμπροσθοφυλακὴν, τὸν Ὁρίωνα, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον, μετ' ἑξήκοντα φρεγάτας, καὶ μίαν κορβέτταν. Μετὰ τοῦ μικροῦ στολίσκου τούτου ἐπλευσεν εἰς τὸν Κόλπον τοῦ Λουγδούνου, ὥστε νὰ κατασκοπεύῃ τοὺς ἐν Τέλω Γάλλους· ἔτυχε δὲ πυκνοτάτη ὁμίχλη νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς δύο στόλους ἀπὸ τοῦ νὰ ἴδωσιν ἀλλήλους, μολοντί, εἰς τὸ πέλαγος ἐξερχόμενοι οἱ Γάλλοι, ἐπέρασαν ὀλίγας μόνον λεύγας μακρὰν τῶν Βρετανῶν, οἵτινες οὕτω διεσώθησαν κατ' εὐτυχίαν ἀπὸ τὴν προσβολὴν πολὺ ἀνωτέρας δυνάμεως.

Μαθὼν ὁ Νέλσων, ὅτι ὁ Γαλλικὸς στόλος πρῶτον ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ κατὰ τῆς Μάλτας, ἐπειτα δὲ κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ἔστειλεν εἰδῆσιν εἰς τὸν Κόμητα St. Vincent, ὅστις ἐπεμφεν εἰς αὐτὸν πρὸς ἐπιδυνάμωσιν δέκα δίκροτα ἐβδομήκοντα τεσσάρων κανονίων, τὸν Κυλλοδὲν, Γολιάθ, Μινώταυρον, Ἀμυναν, Βελλεροφόντην, Μεγαλοπρεπῆ, Ζηλωτὴν, Ταχὺν καὶ ἀσφαλῆ, Θεσέα, Τολμηρὸν, καὶ τὸν Λεάνδρον πεντήκοντα κανονίων. Ὁ ἐξαιρετικὸς στόλος οὗτος ἐτέθη τῶρα ὑπὸ τὴν ἀπεριόριστον αὐτοῦ ὁδηγίαν· διότι αἱ μέλλουσαι πράξεις ἀφείθησαν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διακρίσιν.

Πρῶτα νέα ἔμαθεν ὁ Νέλσων, ὅτι οἱ Γάλλοι αἰφνιδίως παρουσιάσαντες κατέλαβον τὴν Μάλταν· ὅθεν ἐπλασε σχέδιον νὰ κτυπήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν λιμένα τῆς

Γαύλου· ἀλλ' εἶχαν ἤδη ἐκπλεύσειν, πρὶν φθάσῃ ἐκεῖ. Ἐσυμπέρανε τότε ὅτι προέβησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ θετικῶς οὐδὲν ἐγνώριζεν. Ἐφθασε μετὰ τοῦ στόλου ἔξω τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν 28ην Ἰουνίου, ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς δὲν ἦτον ἐκεῖ, οὔτε ὑπῆρχεν εἰδησίς τις περὶ αὐτῶν· ὁ διοικητὴς ὅμως εἶχε λάβειν ὑποδηλώσεις τῶν σκοπῶν τοῦ Βοναπάρτου, καὶ προητοίμαζε τὴν πόλιν εἰς ἄμυναν. Ἀνεχώρησε λοιπὸν ὁ Νέλσων ἐκ τῆς Αἴγυπτου, καὶ προέβη κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Μεσογείου, ἐλπίζων νὰ συναντήσῃ τὸν ἐχθρὸν.

Ὁ Γαλλικὸς στόλος ἐφθασεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ ὑπὸ τοῦ Νέλσωνος· οὗτος δ' ἐπλευσεν ὀπίσω εἰς τὴν Σικελίαν, συγκεχυμένος διὰ τὴν ἀποτυχίαν. Ἐνταῦθα ἐπεσκεύασε τινὰ τῶν πλοίων, ἔστειλε δὲ γράμματα εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐξηγητικὰ τῆς ἀτυχῆς ἐκβάσεως τοῦ μέχρι τοῦδε καταδιωγμοῦ. Ἐτι ὅμως ἐπέμενεν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ Γάλλοι ὑπῆγαν εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἀλλὰ, καὶ εἰς τοὺς ἀντίποδας ἂν διευθύνθησαν, ἔγραφε πρὸς τὸν Πρῶτον Λόρδον τοῦ Ναυαρχείου, «εἶσαθε βέβαιος ὅτι οὐδὲ στιγμὴν θάλω χάσειν νὰ φέρω αὐτοὺς εἰς συμπλοκήν.»

Τὴν 25ην Ἰουλίου ἐξέπλευσε τῆς Σικελίας διὰ τὴν Πελοπόννησον· τὴν δὲ 28ην ἔμαθεν ὅτι πρὸ τεσσάρων ἑβδομάδων ἐφάνησαν οἱ Γάλλοι διευθυνόμενοι πρὸς τὸ νοτιανατολικὸν ἐκ τῆς Κρήτης. Ἀμέσως ἀπεφάσισεν ὁ Νέλσων νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν· φθασας δ' ἐκεῖ τὴν 1ην Αὐγούστου, εὐρήκεν, ἐπὶ τέλους, τὸν ζητούμενον. Πολλὰς προηγηθείσας ἡμέρας μόλις εἶχεν εἶτε φάγειν εἶτε κοιμηθῆν ὁ Νέλσων· τώρα διέταξε νὰ παρατεθῇ τὸ γεῦμα, ἐνῶ ἐγίνοντο αἱ τῆς μάχης ἐτοιμασίαι· ὅτε δὲ οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἐσηκώθησαν ἐκ τῆς τραπέζης, καὶ ὑπῆγεν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ στάσιν, τοὺς εἶπεν, «Ἀῦριον τοιαύτην ὥραν θάλω ἔχειν κερδημένον ἢ τὸν τίτλον Λόρδου, ἢ τὸ κοιμητήριον Οὐέστμινστερ*.»

Ὁ Γάλλος ναύαρχος εἶχε προσηρμίσεν τὰ πλοῖά του εἰς τὸν Κόλπον Ἀβουκίρ, τοῦ ἐμπροσθίου δικρότου εὐρισκομένου σχεδὸν ἐπὶ τινὰ ῥηχά, τοῦ δὲ λοιποῦ στόλου σχηματίζοντος καμπύλην γραμμὴν παρὰ τὰ βαθέα ὕδατα. Συνίστατο δὲ ὁ στόλος ἀπὸ δεκατρία δίκροτα, —ἐξ ὧν τρία ἦσαν ὀγδοήκοντα κανονίων, ἐν δὲ 120, —καὶ τέσσαρας φρεγάτας, ὅλα ὅμοι φέροντα 1196 κανόνια, καὶ 11,230 ἀνδρας. Οἱ Ἀγγλοὶ εἶχαν ὡσαύτως δεκατρία δίκροτα, καὶ ἓν πλοῖον πενήκοντα κανονίων, φέροντα 1012 κανόνια, καὶ 8068 ἀνδρας. Τὸ σχέδιον τοῦ Νέλσωνος ἦτο νὰ περικλείσῃ μέρος τῶν ἐχθρικών πλοίων μεταξὺ διπλῆς γραμμῆς τῶν ἰδίων του, καὶ οὕτω νὰ προσβάλλῃ αὐτὰ ἀμφοτέρωθεν διαμιάς. Τὸ σχέδιον τοῦτο μαθὼν παρὰ τοῦ Νέλσωνος εἰς τῶν ἀξιωματικῶν, «Τί τάχα,» εἶπε μετ' ἀγαλλιάσεως «θέλει στοχασθῆν ὁ κόσμος, ἂν ἐπιτύχωμεν!» «Δὲν ἔχει ἂν

ἡ ὑπόθεσις αὕτη,» ἀπεκρίθη ὁ Νέλσων· «ὅτι μὲν θέλωμεν ἐπιτύχειν, εἶμαι βέβαιος· ποῖος ὅμως θέλει ἐπιζήσειν νὰ διηγηθῇ τὴν νίκην, τοῦτο εἶναι ἄλλος λόγος.» Αὕτη εἶναι μία τῶν πολυαρίθμων περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Νέλσων ἐδειξε βαθμὸν πεποιθήσεως, σχεδὸν ἀκατανόητον εἰς κοινὰ πνεύματα.

Προσεγγίσαντος τοῦ Ἀγγλικῆς στόλου, ἤνοιξε κατ' αὐτοῦ ὁ Γαλλικὸς σταθερὸν πῦρ, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἀνταπεδίδετο, ἐπειδὴ οἱ Ἀγγλοὶ κατεγίνοντο εἰς ἐτοιμασίαν διὰ ν' ἀράξωσι. Βρίκιόν τι μετεχειρίσθη ὁ Γάλλος ναύαρχος ὡς δέλεαρ, δι' οὗ νὰ παρακινήσῃ τοὺς Ἀγγλοὺς νὰ πλησιάσωσιν εἰς ὑφαλὸν τινὰ· ἀλλ' ὁ Νέλσων ἀπέφυγε τὴν παγίδα. Ὁ Γολιάθ εἰσέπλευσεν ἀναμέσον τῆς Γαλλικῆς γραμμῆς καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἤραξε πλησίον ἐνὸς τῶν δικρότων, καὶ ἤνοιξε κατ' αὐτοῦ ταχὺ πῦρ. Ὁ Ζηλωτὴς προσεκολλήθη παρομοίως εἰς ἄλλο Γαλλικὸν δίκροτον, τὸ ὁποῖον κατέστρεψεν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς δώδεκα λεπτά. Ὁ Ὀρίων, προσέτι, ὁ Τολμηρὸς, καὶ ὁ Θεσεὺς, ἐπέρασαν ἐκ διαδοχῆς μεταξὺ τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ τῆς Γαλλικῆς γραμμῆς, καὶ ἐδιάλεξαν πλοῖα, μεθ' ὧν ἦλθον εἰς συμπλοκήν.

Ἐν τῷ μεταξύ τὰ ἐπίλοιπα Βρετανικὰ πλοῖα ἐκτύπησαν τὴν Γαλλικὴν γραμμὴν ἀπὸ τὸ ἔξω μέρος, τουτέστι τὸ πλεόν ἀπομεμακρυσμένον τῆς ξηρᾶς. Ὁ Νέλσων, εἰς τὴν Ἐμπροσθοφυλακὴν, ἐφώρμησε κατὰ τοῦ Σπαρτιάτου, ἐνῶ ὁ Μινώταυρος, ὁ Βελλεροφόντης, ἡ Ἀμυνα, καὶ ὁ Μεγαλοπρεπὴς, προσέβαλον κατὰ τῶν ἄλλων πλοίων τῆς Γαλλικῆς γραμμῆς. Ἡ ἐκπυρσοκρότησις ἐγινε τρομερά· ἤρχισεν εἰς τὰς ἐξ ἡμισυ, καὶ εἰς τὰς ἐπτὰ ἐνύκτωσεν, ὥστε ἄλλο φῶς δὲν ὑπῆρχεν εἰμὴ τὸ ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν κανονίων. Ἐν τῶν Ἀγγλικῶν πλοίων, ὁ Κυλλοδὲν, ἐκάθισεν αἰφνιδίως εἰς τὰ ῥηχὰ πρὶν ἀρκετὰ πλησιάσῃ, καὶ οὕτω ἐμποδίσθη τοῦ νὰ συμμεθῆξῃ τῆς μάχης. Τὰ δὲ λοιπὰ τρία, ὁ Ταχὺς καὶ ἀσφαλὴς, ὁ Λεάνδρος, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπέφυγον τὴν συμφορὰν τοῦ Κυλλοδὲν, καὶ συνηγωνίσθησαν μετὰ τοῦ λοιποῦ στόλου.

Δύο ἐκ τῶν Γαλλικῶν πλοίων ἠλώθησαν ἐντὸς ἐνὸς τεταρτημορίου τῆς ὥρας, καὶ ἄλλα τρία πρὶν τῶν ὀκτῶ ἡμισυ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἔλαβεν ὁ Νέλσων πληγὴν εἰς τὸ μέτωπον, ἣτις ἱκανὴν ὥραν διήγειρε πολὺν φόβον, ἔπειτα ὅμως εὐρέθη ἐπιπόλαιος. Ὁ Γάλλος ναύαρχος Brueys ἦτον ἤδη φονευμένος. Περὶ δὲ τὰς ἑννέα ἡ Γαλλικὴ ναυαρχίς, Ἀνατολή καλουμένη, Orient, καὶ 120 κανόνια φέρουσα, ἐπῆρε φωτίαν, καὶ παρίστανε θάμα καταπληκτικόν. Τοσαύτην λάμψιν διέχυνεν, ὥστε καθαρῶς ἐφαίνοντο ὅλα τὰ πλοῖα, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ ἐπὶ τῶν πλοίων. Περὶ τὰς δέκα ἐξέβραγῃ τὸ τρίκροτον.

Τὴν τρομερὰν ταύτην ἐκρηξὴν ἠκολούθησε σιωπὴ οὐχ ἥτιον καταπληκτικὴ· εὐθὺς διεκόπη ἀμφοτέρωθεν ἡ πυρσοκρότησις· πρῶτος δὲ ἦχος, τὴν σιωπὴν ταύτην λύσας, ἦτον ὁ κτύπος, ὁ προελθὼν ἀπὸ τὰ συντετριμμένα κατάρτια καὶ ἐπίκρια, εἰς τὴν θάλασσαν πεσόντα

ἐκ τοῦ μεγίστου ὕψους, ὅπου εἶχεν ἀναπέμφειν αὐτὰ ἢ τῆς πυρίτιδος βία. Ἰστορεῖται ὅτι σεισμὸς διέλυσε ποτὲ μάχην μεταξὺ δύο στρατῶν τοιοῦτο συμβεβηκὸς ἤθελε φανῆν ὡς θαῦμα· ἀλλὰ ποτὲ δὲν συνέβη τί ἐν καιρῷ μάχης ἀπλῶς ἀνθρώπινον, ἴσον κατὰ τὸ ὕψος μὲ τὴν ὁμόχρονον ταύτην παῦσιν, καὶ ὄλας τὰς περιστάσεις αὐτῆς.

Ἀργύριον, συμποσούμενον εἰς 15,000,000 φράγκα, περιείχετο εἰς τὴν καεῖσαν ναυαρχίδα.

Εὐθὺς ὅτε τὸ τρίκροτον ἐφάνη καιόμενον, ὁ Νέλσων, μετὰ τὴν συνήθη αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, διέταξε νὰ σταλθῶσι λέμβοι πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν πασχόντων, καὶ περὶ τοὺς ἑβδομήκοντα Γάλλους ναύτας διεσώθησαν τοιούτοτρόπως.

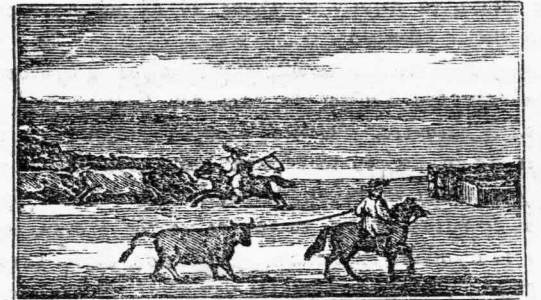
Μετὰ τὴν ἐκρηξὴν ἤρχισε πάλιν ἡ ναυμαχία, καὶ ἐξηκολούθει δι' ὅλης τῆς νυκτός· περὶ δὲ τὴν αὐγὴν ὅλα τὰ πλοῖα ἐκτὸς τεσσάρων ἦσαν ἢ παραδομένα ἢ κατεστραμμένα. Τὰ τέσσαρα ταῦτα, δηλ. ὁ Γυλιέλμος Τέλλ, ὁ Γενναῖος, καὶ δύο φρεγάται, εὐτύχησαν νὰ διασωθῶσιν. Ἐκ τῶν δεκαεπτὰ πλοίων τοῦ Γαλλικοῦ στόλου, ἑννέα ἠλώθησαν, τρία ἐκάησαν, ἐν δὲ κατεποντίσθη. Οἱ φονευθέντες καὶ πληγωθέντες Ἀγγλοὶ ἀνέβαιναν εἰς χιλίους· οἱ δὲ φονευθέντες, πληγωθέντες, καὶ αἰχμαλωτισθέντες Γάλλοι εἰς 8000 καὶ ἐπέκεινα. Ὁ Νέλσων ἤθελε κατακαύσειν καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ παραλίου Γαλλικὰς ἀποθήκας· ἀλλὰ δὲν εἶχε μικρὰ πλοῖα πρὸς τοῦτο ἀρμόδια.

Ἡ μάχη αὕτη (καλουμένη ἡ Ναυμαχία τοῦ Νείλου, καὶ ποτε τοῦ Ἀβουκίρ) ὑπερέλαμπρυνε τὸν Νέλσωνα. Ὁ Σουλτάνος ἐτίμησεν αὐτὸν μετὰ γούναν ἀπὸ σαμουρία, ἀξίζουσαν πέντε χιλιάδας δίστηλα, καὶ πτερὸν ἀδαμαντοκόλλητον, τιμώμενον δεκαοκτὼ χιλιάδας·—ἡ μήτηρ τοῦ Σουλτάνου ἐπέμφε πρὸς αὐτὸν κιβώτιον ἀδαμαντοκόλλητον, τιμώμενον πεντακισχίλια δίστηλα· ὁ τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτωρ Παῦλος ἐπέμφε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα, ἀδαμαντοκόλλητον, ἐντὸς χρυσοῦ κιβωτίου· ὁμοια τούτων δῶρα ἔλαβε παρὰ τῶν βασιλέων τῆς Σαρδινίας καὶ Νεαπόλεως. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ μὲν βασιλεὺς ὕψωσεν αὐτὸν εἰς βαθμὸν Βαρόνου· αἱ Βουλαὶ ἔδωκαν σύνταξιν ἐτήσιον 10,000 διστήλων εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς δύο ἐφεξῆς διαδόχους του· ἡ Συντροφία τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἐχάρισε 50 χιλιάδας δίστηλα· ἡ Τουρκικὴ Συντροφία σκεῦη ἀργυρᾶ· ἡ δὲ Πόλις τοῦ Λονδίνου ἀπένευμεν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ὅλους τοὺς πλοῦτοῦς ἀρχοὺς του κομφᾶς ῥομφαίας.

Δυσκόλως ἤθελεν ἐμπορέσειν τις νὰ εὕρῃ ναυμαχίαν τῶν νεωτέρων, ἣτις ἐπέφερον ἀποτελέσματα τόσον σπουδαῖα, ὅσον αὕτη. Οἱ τῆς Γαλλίας στρατιωτικοὶ ἀγῶνες βαθμῶδον εἶχαν καταστρέψειν τὴν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης συγκροτηθεῖσαν κατ' αὐτῆς ἔνωσιν· αἱ νίκαι τοῦ Βοναπάρτου εἶχαν ταπεινώσειν τὴν ὑπερηφανίαν τῆς Αὐστρίας· ἡ ἡπειρος ἐβλεπε μετὰ τρόμου πρὸς τὴν νέαν δημοκρατίαν· καὶ ὅτε τὸ Διευθυντήριον κατέλαβε τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Ἑλβετίαν, κάνεις δὲν

ἐτόλμησε νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀλλὰ κατὰ συνέπειαν τῆς ἐν τῷ Νείλῳ νίκης ἔλαβον αἰφνης ἄλλην μορφήν τὰ πράγματα, καὶ ὁ δορικτῆτωρ τῆς Ἰταλίας ἀπεκλείσθη εἰς χώραν μακρυνήν, ὅθεν οἱ στόλοι τῆς Ἀγγλίας ἠμποροῦν νὰ τοῦ ἐμποδίσωσι τὴν ἐπιστροφὴν.

ΟΙ ΓΑΥΚΟΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.

Οἱ Γαῦκοι (Gauchos) τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς φημίζονται ὡς ἔθνος περιεργότατον. Ἐχουσι μὲν μικρὰν ὁμοιότητα Χριστιανῶν, ἀφοῦ κατήχησαν αὐτοὺς οἱ Ἰησοῦται τῆς Πορτογαλλίας· ἀλλὰ γενικῶς τὰ ἥθη αὐτῶν εἶναι ἀπλοῖα καὶ ἄγρια, ὅσον δύναται ἄνθρωπος νὰ φαντασθῇ. Διὰ νὰ καταλάβωμεν τὸ εἶδος τῆς ὑπ' αὐτῶν οἰκουμένης χώρας, σημειωτέον ὅτι παμμεγέθης σειρὰ βουνῶν (αἱ Ἄνδεις) διαπερᾷ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν κατ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἑκτασίαν, ἀπὸ ἄκρας εἰς ἄκραν. Ἐγγίζει δὲ ἡ μακροτάτη αὕτη σειρὰ πολὺ μᾶλλον εἰς τὸ δυτικόν, ἢ Εἰρηνικὸν παράλιον τῆς Ἀμερικῆς, παρὰ εἰς τὸ ἀνατολικόν, ἢ Ἀτλαντικὸν παράλιον· τὸ δὲ μεταξύ τῆς σειρᾶς καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ μικρὸν διάστημα διατέμνουσι φάραγγες, ἀνώτεραι τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάθος ὁποῖωνδῆποτε ἄλλων εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τῶν Ἄνδεων, ἐκ τοῦ ἐναντίου, σύγκειται ἀπὸ εὐμεγέθη πεδιάδα, εἰς τινὰ μέρη χιλίων μιλίων τὸ πλάτος. Ἡ πεδιάς αὕτη ὠνομάσθη Πάμπα· οἱ δὲ Γαῦκοι κατοικοῦσιν αὐτήν, ὁμοίως τῶν Ἀράβων εἰς πολλὰ διαιτώμενοι.

Πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Πάμπας περιπλανῶνται ἄγριοι βόες καὶ ἵπποι, μετὰ πᾶσαν τὴν φυσικὴν ἐλευθερίαν· ἐν δὲ ἀπὸ τὰ κυριώτερα τῶν Γαῦκων ἐνασχολήματα εἶναι τὸ ἀλίσκειν αὐτοὺς, καὶ εἶτε ἡμερόνειν διὰ πώλησιν, εἶτε σφάζειν δι' ἄλλο τι ὄφελος. Τόσον παράδοξος εἶναι ὁ τρόπος τοῦ ἀλίσκειν τὰ ζῶα ταῦτα, ὥστε, ἂν δὲν ἴστορεῖτο ὑπὸ τῶν πλέον εὐπολήτων συγγραφέων, μόλις ἤθελε πιστεῦσθαι. Συγκροτεῖ παράδειγμα ἐκπληκτικὸν τοῦ τί δύναται ἡ ἀσκήσις νὰ κατορθώσῃ.

Νηπιόθεν ἐτοιμάζεται ὁ Γαῦκος διὰ τὸν μετέπειτα βίον. Μικροὶ παῖδες, ἅμα γένωσιν ἱκανοὶ ὥστε νὰ περιπατῶσιν ἐλευθέρως καὶ νὰ τρέχωσι, ρίπτουν τὸν βρόχον, ἢ τὴν συρτοθηλείαν, τόσον δεξιῶς, ὥστε πιάνουν κάτους, καὶ περιπλέκουν τοὺς πόδας παντὸς σκύλου, ὅστις κατὰ δυστυχίαν ἀρκετὰ τοὺς πλησιάσῃ. Ἐν καιρῷ ἐπιτυχάνουν ἄριστα εἰς τὰς κατὰ τῶν ὀρνίθων προσβολὰς, μετέπειτα δὲ καὶ εἰς τὸ πιάνειν ἄγρια πτηνά.

* Εἰς τὸ κοιμητήριον Westminster θάπτονται οἱ βασιλεῖς, καὶ εἰ ἐνδοξοὶ τῆς Ἀγγλίας ἄνδρες.

Τετραετείς, αναβαίνουν εις τούς ἵππους, καὶ χρησιμεύουν ἔκτοτε, τὰ βοσκήματα εἰς τὸν οἶκον ἐλαύνοντες. Βαθμηδὸν δὲ ἀποκτῶσι τὴν εἰς τὸ ἀλίσκειν ἀγρία ζῶα τὸσον ἀξιοσημείωτον ἐπιτηδειότητα.

Ἀλίσκουν δὲ αὐτὰ, βρόχον ρίπτοντες ἐπὶ μέρος τι τοῦ ζώου. Τὸν βρόχον, ἢ τὴν συρταθηλείαν, συνιστῶσι λωρίδες ἀκατεργάστου δέρματος συνεστραμμέναι, εἰκοσι ἕως τριάκοντα πηχῶν τὸ μῆκος, τὸ δὲ πάχος περίπου ὡς ὁ μικρὸς δάκτυλος.

Ἐὰν πρόκειται ν' ἀλωθῇ ἀγριόταυρος, τρέχουσι διποδοῦντες δύο Γαῦκοι ἑφιπποι, τὸν βρόχον περὶ τὴν κεφαλὴν σείοντες. Ὅποιος δὲ πρῶτον πλησιάσῃ, σκοπεύει εἰς τοῦ ταύρου τὰ κέρατα καὶ ὁπότεν ἴδῃ ὅτι ὁ βρόχος μέλλει νὰ πιάσῃ, στήνει τὸν ἵππον, καὶ γυρίζει αὐτὸν ἐξ ἡμισείας, τοῦ ταύρου τρέχοντος ὀλονὲν, ἕως οὗ ὅλον τὸ σχοινίον νὰ διέλθῃ. Ὁ ἵππος, ἐν τῷ μεταξύ, ἐκ πείρας γνωρίζων τί μέλλει γενέσθαι, κλίνει ὅσον τὸ δυνατόν κατὰ διεύθυνσιν τὴν ἐναντίαν ἀπὸ τοῦ ταύρου, καὶ στέκει ἐτοιμασμένος διὰ τὸν βίαιον ἐλκυσμὸν, τὸν ὁποῖον ὁ ταῦρος ἔχει νὰ τὸν δώσῃ. Ἐνίοτε τὸσον ἀπότομον καὶ σφοδρὸν εἶναι τὸ ἀναχαίτισμα, ὥστε οὐχὶ μόνον ρίπτεται καταγῆς ὁ ταῦρος, ἀλλὰ καὶ κυλίεται μ' ὄλην τὴν τοῦ βρόχου τάσιν, τοῦ ἵππου πλαγίως συρομένου, καὶ τὴν γῆν μὲ τούς πόδας αὐτοῦ εἰς διάστημα πηχῶν τινῶν ἀροτρεῦοντος.

Ἴππον δὲ, ἀντὶ ταύρου, ἔχοντες νὰ πιάσωσι, ρίπτουν τὸν βρόχον περὶ τὰ ὀπίσθια σκέλη, καὶ ἐπειδὴ ὁ Γαῦκος δὲν ἀκολουθεῖ ἀκριβῶς κατόπιν, ἀλλ' ὀλίγον τι ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, σύρονται πλαγίως οἱ περιπλεγμένοι πόδες, εἰς τρόπον ὥστε ρίπτεται τὸ ζῶον ἐπὶ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ, χωρὶς νὰ κινδυνεύσῃ τὰ γόνατα ἢ τὸ πρόσωπον. Πρὶν δὲ συνέλθῃ ὁ ἵππος ἀπὸ τὸν κτύπον καὶ τὸν τρόμον, ἐκπεξεύει ὁ ἀναβάτης, καὶ λαμβάνων ἐκ τῶν ὤμων αὐτοῦ τὸ ἐπανωφόρεμα, τὸ τυλίσσει περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ πεπτωκότος ζώου. Βιάζει τότε δυνατόν χαλινάριον εἰς τοῦ ἵππου τὸ στόμα, σαμαρόνει αὐτὸν, καὶ, ἀναβαίνων, τοῦ ἀφαίρει ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸ ἐπανωφόρεμα· τότε ὁ ἵππος πηδᾷ ἐπάνω, καὶ προσπαθεῖ, πλὴν ματαίως, νὰ ἐκφορτωθῇ τὸν νέον κύριον, ὅστις μετὰ πάσης ἀταραξίας ἐπὶ τῶν νῶτων αὐτοῦ κάθεται.

Περὶ τῆς ἐπιδειξιοτήτος τῶν Γαῦκων παρατηρεῖ ὁ πλοίαρχος Βασίλειος Hall—

Ἐθαυμασιώτατον εἶναι μ' ὅποιαν ἀλάνθαστον ἀκριβειαν ρίπτουσι τὸν βρόχον οἱ ἄνθρωποι οὗτοι· ὅταν κατὰ πρῶτον ἴδῃ τις αὐτοὺς, ἢ πράξῃ τὸν φαίνεται μαγική. Καὶ ἰστάμενος νὰ ρίψῃ τις τὸν βρόχον, δυσκολεύεται πολὺ· ἀλλ' ἢ ἡ δυσκολία ὑπεραυξάνει, ὅταν μέλλῃ νὰ ριφθῇ ὑπὸ ἑφιππου, καὶ αὐτοῦ διποδοῦντος· καὶ ὅταν, πρὸς τούτους, ὁ ἀναβάτης ἔχῃ νὰ περάσῃ τὸπον ἀνώμαλον, καὶ νὰ ὑπερπηδῆσῃ φράκτας καὶ τάφρους εἰς τὸ διάστημα τοῦ δρόμου του. Πλὴν τοσαύτην ἐπιδειξιοτητα ἔχουν οἱ Γαῦκοι, ὥστε οὐχὶ μόνον ἀλίσκουν πάντοτε τὸ διωκόμενον ζῶον, ἀλλὰ καὶ ἐμπλέκουν τὸν βρόχον εἰς ὅποιονδήποτε μέρος θελήσωσιν, εἰς

τὰ κέρατα, εἰς τὸν τράχηλον, ἢ περὶ τὸ σῶμα· ἢ δύνανται καὶ τὰ τέσσαρα σκέλη νὰ περικλείσωσιν, ἢ μόνον τὰ δύο, ἢ ὅποιονδήποτε ἀπὸ τὰ τέσσαρα· ταῦτα δὲ πάντα γίνονται μὲ τὴν εὐκολίαν καὶ βεβαιότητα, ὥστε πρέπει νὰ ἴδῃ τις τὸ κατόρθωμα, διὰ νὰ καταλάβῃ ὀρθῶς τὴν δεικνυμένην ἐμπειρίαν.

Παρὰ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως μανθάνομεν, ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἐν Κίλῃ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμου, ἦτον ὁ βρόχος ὄπλον κραταῖον εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀνδρῶν τούτων, οἵτινες ἐφάνησαν τολμηροὶ καὶ ὠφέλιμοι στρατιῶται, πάντοτε ἢ τοὺς ἵππεῖς ἢ τοὺς ἵππους καταβάλλοντες. Ἱστορεῖται τι, ἀποχρῶντως ἐπικεκρωμένον, περὶ ὀκτῶ ἢ δέκα ἐξ αὐτῶν, οἵτινες οὐδέποτε εἶχαν ἰδεῖν κανόνιον, ἕως οὗ ἐπυροβολήθη κατ' αὐτῶν ἐν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Βουένος Ἀύρες. Μ' ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ πυρός, ἔδραμον ἀφόβως κατ' αὐτοῦ, ἐρρίψαν τοὺς βρόχους ἐπὶ τοῦ κανονίου, καὶ διὰ τῆς ἠνωμένης αὐτῶν δυνάμεως ἐξ ὀλοκλήρου τὸ ἀνέτρεψαν.

Λέγεται δὲ καὶ ὅτι λέμβοι τινὲς ἐνοπλοὶ ἐστάθησαν ποτὲ ν' ἀποβιβάσωσι στρατιώτας εἰς μέρος τοῦ παραλίου, ὑπὸ Γαῦκων μόνον φυλαττόμενον· οἱ ἐπὶ τῶν λέμβων, περιφρονούντες ἔχθρον, ὅστις δὲν εἶχε πυροβόλα, ἀφόβως ἐκωπηλάτουσαν παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Οἱ Γαῦκοι, ἐν τῷ μεταξύ, ἐκαιροφυλάκτουσαν, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν προσήγγισαν ἀρκετὰ αἱ λέμβοι, ὤρμησαν εἰς τὰ ὕδατα, καὶ ρίψαντες τοὺς βρόχους αὐτῶν περὶ τοὺς τραχήλους τῶν ἀξιωματικῶν, ἔσυραν ἕκαστον αὐτῶν ἐξω τῶν λέμβων.

Ἡ ΑΞΙΑ τῶν νόμων δὲν ἐκτιμᾶται κατὰ λόγον τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ τῆς ἐπιεικείας αὐτῶν, καὶ τῆς σοφίας καὶ βαρύτητος ἐκείνων, οἵτινες τοὺς ἔθεσαν· εἰς τρόπον ὥστε εὐλόγως πρέπει νὰ καταργῶνται, ὡς αἰεὶ εὐρίσκονται ἀδικοί.—ΤΕΡΤΟΤΑΛΙΟΣ.

ΦΥΣΙΚΩΣ πῶς ἀγόμενοι, οὐ τὰ μικρὰ ρεῖθρα θανμάζομεν, εἰ καὶ διαυγῆ καὶ χρήσιμα, ἀλλὰ τὸν Νεῖλον καὶ Ἰστρον, ἢ Ῥῆνον, πολὺ δ' ἐτι μᾶλλον τὸν Ὠκεανόν.—ΛΟΓΓΙΝΟΣ.

Αἱ κακίαι δὲν ἀναφύονται ἐκεῖ, ὅπου δὲν σπεύρονται· καὶ ἐξασθενοῦνται ἐν γένει ἐκεῖ, ὅπου τιμωροῦνται ἀντὶ νὰ βραβεύωνται.—ΕΡΑΣΜΟΣ.

Τὸ ἀρμοδιώτερον μέσον πρὸς καθησύχασιν διεγέρσεως τινος τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ παρουσία ἀνδρὸς ἐμπνεόντος σέβας.—ΒΙΡΓΙΛΙΟΣ.

ΤῶΝ νόμων, τῶν γλωσσῶν, καὶ τῶν ἡθῶν ἡ διαφορὰ χωρίζει τὰ ἔθνη, ἢ φιλοδοξία τὰ διαιρεῖ, τὸ δ' ἐμπόριον προσπαθεῖ ἐπιμόνως νὰ τὰ προσεγγίσῃ καὶ νὰ τὰ ἐνώσῃ.

ΤΑ ἐλαττώματα τῆς γυναικὸς ποτὲ μὴ λέγῃς πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἀνδρα, μήτε τὰ τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ, ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΝ.

Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 3.

Β'. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ. Η ΚΙΒΩΤΟΣ. ΠΡΩΤΗ ΝΑΥΠΗΓΙΑ. ΑΙΓΥΠΤΟΣ. ΡΩΜΑΙΚΑ ΠΛΟΙΑ. ΕΜΠΟΡΙΟΝ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ.

ΠΟΤΕ ἡ ναυτικὴ ἔλαβε γένεσιν, ἀγνοεῖται. Οὐδὲν ὑπόμνημα σώζεται τῆς υπάρξεως αὐτῆς πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Νῶε· φαίνεται ὅμως οὐχὶ ἀπίθανον ὅτι ἐγνωρίζαν αὐτὴν μέχρι τινὸς καὶ οἱ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Χίλια ἑξακόσια ἔτη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τὸσον ἦτο πολυχρόνιος, δὲν ἦσαν βέβαια πάντῃ ἀγνοα εφευρέσεων. Ἀλλ' ὅπως κἂν ἔχη τοῦτο, οὐδὲν ἱστορήμα σώζεται ναυτικῶν ἢ ἐμπορικῶν πράξεων πρὸ τῆς κιβωτοποιίας. Εἰς δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ παμμεγέθους ἐκείνου πλοίου ὁ Νῶε ἰδιαιτέρως πῶς ἐφωτίσθη οὐρανόθεν. Τοῦτο ἀναμφιβόλως ἤθελεν εἰσθαι ἀναγκαῖον, εἴτε προσεγγώριζε τὴν ναυπηγίαν, εἴτε οὐ· καθότι, ἐπειδὴ πάντῃ διαφόρως ἐμελλεν ἢ κιβωτὸς νὰ χρησιμεύσῃ παρ' εἰς κοινήν θαλασσοπλοῖαν, ὀλίγον ἤθελεν ὠφελῆσθαι αὐτὸν ὅποιαδήποτε τῆς τέχνης γενικῆ καὶ ἀτελῆς ἰδέα. Προσέτι δὲ, ἡ κιβωτὸς ὑπερέβαινε πολὺ κατὰ τὸ μέγεθος πᾶν πρότερον ἔργον τῆς ναυπηγικῆς. Τὸ μῆκος αὐτῆς ὑποτίθεται ὡς πεντακοσίων ποδῶν, τὸ πλάτος σχεδὸν ὀγδοήκοντα, τὸ δὲ ὕψος πενήκοντα. Τὸ χωρητικὸν αὐτῆς λογίζεται περίπου 81,000 τόνων.

Οἱ τοῦ Νῶε πρῶτοι ἀπόγονοι δὲν εὐρίσκοντο εἰς περιστατικὰ αἴσια πρὸς διατήρησιν, πολὺ δὲ ἦττον πρὸς βελτιώσιν, ὅποιασδήποτε ναυτικῆς ἐμπειρίας παρὰ τοῦ μεγάλου αὐτῶν προπάτορος ἀποκτηθείσης. Ἦσαν ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, μακρὰν ὅπως τοῦ παραλίου, εἰς τόπον ἀφθόνης χορηγοῦντα ὅλα τὰ πρὸς ζωὴν καὶ ἀνεσιν χρειώδη, τὸν κόσμον δ' ἔχοντες ἐμπροσθεν αὐτῶν ἀοίκητον καὶ ἀκαλλιέργητον. Ἐκ τῶν αἰτιῶν, ὅσαι ἤγαγον εἰς τὴν βελτιώσιν τῆς ναυτικῆς, κυριώτεραι ὑπῆρξαν ἡ ἐπιθυμία τοῦ μετ' ἄλλων ἐμπορευέσθαι, καὶ ἡ πρὸς τὸ ἀνακαλύπτειν κλίσεις. Ἀλλ' εἰς κόσμον ἀοίκητον δὲν ὑπῆρχε κανεῖς, μεθ' οὗ οἱ τοῦ Νῶε ἀπόγονοι νὰ ἐμπορευῶνται· καὶ βέβαια οὐδέποτε ἤθελεν ἐλθεῖν εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν νὰ διαπλεύσωσι τὰ πελάγη πρὸς ζήτησιν ξένων χωρῶν, ἐνὸς οἱ περὶ αὐτοὺς τόποι ἦσαν τὸσον ὀλίγον ἐγνωσμένοι. Ὅθεν καὶ δὲν εὐρίσκομεν ὑπομνήματά τινα ἐμπορικῶν πράξεων, ἢ ἐπιχειρήσεων πρὸς ἀνακάλυψιν, ἐκτὸς μετὰ τινος ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Τῶντι, ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἰκανώτατος χρόνος παρήλθε πρὶν ἀπομακρυνθῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῶν εὐκράτων ἐκείνων καὶ καρποφόρων γαιῶν, ὅπου εὐρέθησαν εἰς τοῦ κατακλυσμοῦ τὴν παῦσιν.

Ἐκ τῶν χωρῶν, ὅσαι ἀρχαιότατα μετὰ τὸν κατακλυσμὸν 2* δ'.

κλυσμὸν ὠκίσθησαν, ἦσαν πιθανῶς ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἡ συνόρευσις τῶν μερῶν τούτων μὲ τούς τόπους, ὅθεν ἔγιναν αἱ πρῶται μετοικεσίαι, ἡ εὐφορία τῆς γῆς, τὸ ὑγιέστατον κλίμα, καὶ ἡ τῆς ἱστορίας αὐτῶν ὁμολογουμένη ἀρχαιότης, ἅπαντα ἐγγυῶνται τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο, περὶ τὰ 1600 μόνον πρὸ Χριστοῦ λαμβάνει κῦρος ἡ τῆς Ἑλλάδος ἱστορία· περὶ δὲ τῆς Αἴγυπτου, ἂν καὶ γνωρίζωμεν ὅτι κατωκίσθη ἀρχαιότερον, φαίνεται ὅμως, καθόσον ἔχομεν ἀποδείξεις, ὅτι ἔμενον ἀοίκητος ἰκανὸν χρόνον μετὰ τὸν κατακλυσμὸν. Ἄν πιστεύσωμεν τὰς παραδόσεις, πρῶτος κατῴκησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Μιζραῖμ, ἕγγονος τοῦ Χάμ, 160 ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη.

Πιθανώτατον ὅτι διὰ ξηρᾶς ἔγιναν αἱ πλείους τῶν πρώτων μετοικεσιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· διότι οὐχὶ μόνον ὁ ὠκεανὸς, ἀλλὰ καὶ πορθμὸς ἢ μυχὸς ὅπως οὖν ἐκτεταμένος, ἤθελε, κατὰ τὴν νηπιότητα τῆς κοινωνίας, ἐμπνέειν τρόπον ἀρκετὸν, ὥστε ν' ἀποτρέπῃ τοὺς ἀπειροὺς ἀπὸ τὸ νὰ δοκιμάσωσιν ὁδὸν πρὸς ἀνακάλυψιν τόσον κινδυνώδη. Ἡ ὁδηγηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μιζραῖμ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποικία βέβαιον σχεδὸν ὅτι προετίμησε νὰ διαπεράσῃ τὸν ἰσθμὸν Σουέζ, μᾶλλον παρὰ ν' ἀντιπαλαίσῃ μὲ τοὺς κινδύνους τῆς Μεσογείου, ἢ τῆς Ἐρυθρᾶς.

Ἀσφαλῶς ὅμως ἐμπορεῖ τις νὰ συμπεράνῃ, ὅτι τοῦ ἀνθρώπου τὸ εφευρετικὸν πνεῦμα δὲν ἤργησε νὰ προσπαθῆσῃ, ὥστε νὰ ὑπερβῇ τὰ ἐμπόδια, ὅσα ποταμοὶ καὶ πελάγη ἀντέτασσαν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συγκοινωνίαν καὶ τὴν τοῦ κόσμου κατοικίσιον. Ἀναμφιβόλως, παραδόσεις καὶ πιθανῶς λείψανά τινα γνώσεως περὶ τοῦ Νῶε καὶ τῆς κιβωτοῦ μακρὸν χρόνον ἐξηκολούθουν νὰ ὑπάρχωσι μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀπογόνων. Ταῦτα δὲ κατὰ φυσικὸν λόγον ἤθελεν ὑπαγορεύσειν τὸ δυνατόν τοῦ νὰ γένωσι κατασκευάσματα, δι' ὧν ἀσφαλῶς νὰ διαπλέωσι ποταμοὺς καὶ πελάγη, ὡς ἡ κιβωτὸς τοσοῦτον χρόνον περιέπλεε τὰ ὕδατα, ὑφ' ὧν ὁ κόσμος ἐκαλύφθη.

Τὰ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν πρῶτα τῆς ναυπηγίας καὶ ναυτιλίας δοκίμια ἦσαν πιθανῶς ἡ κατασκευὴ σχεδίων καὶ μονοξύλων, καὶ ἡ μετὰ πλειοτέρας ἢ ὀλιγοτέρας ἐμπειρίας ὁδηγία αὐτῶν ἐπὶ τῶν ποταμῶν, ὅσοι ἐμπόδιζαν τὸν κνηγὸν τὸ θήραμα καταδιώκοντα, ἢ ἐπὶ τῶν κόλπων τῆς θαλάσσης, ὅσοι διέκοπταν τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τῶν τὰς ἀντικρυνὰς οἰκούντων ὄχθας. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις ταχέως ἤθελεν κατανοήσῃ, ὅτι τὰ ὕδατα, ἀντὶ νὰ ἐμποδίζωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους συγκοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, παρεῖχαν μέσα πολὺ καλῆτερα καὶ πολὺ μεγαλητέρας εὐκολίας πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς συγκοινωνίας αὐτῆς, παρὰ τὴν ξηρὰν. Ἐκ τούτου ἤθελε προέλθειν θαλάσσιος συγκοινωνία μετὰ τῶν μακρυνῶν πόλεων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ παραλίου, καὶ τῆς μιᾶς αἱ πραγματεῖαι ἤθελεν συναλλάσσεσθαι μὲ τὰς τῆς ἄλλης. Ἡ τοῦ πελάγους δὲ ὑπερόχῃ, ὡς μέσου τῆς τῶν πραγματειῶν τούτων μετακομιδῆς, ἤθελε

γίνεσθαι πρόδηλος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καθόσον ἐξετείνοντο αἱ ἐμπορικαὶ αὐτῶν πράξεις· καὶ τοῦτο ἤθελε κάμνειν αὐτοὺς ἐτι προσεκτικωτέρους εἰς τὰς τέχνας τῆς ναυπηγίας καὶ ναυτιλίας. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν οὕτω γινομένων ταξειδίων ἀνακαλύψαι νέαι ἤθελαν συμβαίνειν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ αὗται ἤθελαν διεγείρειν τὸ τῆς ἐπιχειρήσεως πνεῦμα εἰς ἀγῶνας δραστηριωτέρους, ἐντονώτερον αὐτὸ καθιστῶσαι. Τιοιουτοτρόπως, ἀσφαλῶς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς προόδου τοῦ ἐμπορίου, καὶ τῶν πολλῶν εὐκλεῶν ἀνακαλύψεων, αἵτινες συνώδευσαν καὶ ἀντήμειψαν τῶν ἀκολούθων αἰῶνων τὰς ἐπιχειρήσεις.

Ὡς αἱ λοιπαὶ ὄλαι τέχναι, παρόμοια καὶ ἡ ναυπηγικὴ καὶ ἡ ναυτικὴ κατὰ πρῶτον ἦσαν ἀτελέσταται. Ναυτικαὶ πράξεις, τὰς ὁποίας ἤθελαν στοχασθῆν ἀναξίας μνήμης οἱ μετέπειτα αἰῶνες, ἐξεωροῦντο μὲ τοσοῦτον θαυμασμὸν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ἀρχαιότητος, ὥστε οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ἀπεθεώθησαν, καὶ τῶν πλοίων αὐτῶν τὰ ὀνόματα μετεδόθησαν εἰς τοὺς οὐρανίους ἀστερισμοὺς. Πολλὰς τῶν πρώτων ἀρχῶν καὶ πράξεων τῆς ναυτικῆς, αἵτινες λογίζονται τὴν σήμερον ὡς τὰ στοιχεῖα, ἐφ' ὧν ἡ ἐπιστήμη θεμελιούται, ἠγγύουν ὀλίγετα οἱ ἀρχαῖοι. Περὶ τῆς μαγνήτιδος ἐγνωρίζαν μὲν ὅτι ἐλκύει τὸν σίδηρον, ἀλλὰ διέφυγε τὴν παρατήρησιν αὐτῶν ἡ ἀξιολογώτερα ἰδιότης, τὸ ὅτι δεικνύει πρὸς τὸν πόλον. Ἄλλο μέσον τοῦ κανονίζειν τὸν δρόμον αὐτῶν δὲν εἶχαν εἰμὴ τὸν ἥλιον καὶ τοὺς ἀστέρας. Ἡ ναυτιλία τῶν ἐπομένως ἦτον ἀβέβαιος καὶ δειλὴ. Σπανίως ἐτόλμων ν' ἀπομακρυνθῶσι τῆς ξηρᾶς, ἀλλ' ἐσύροντο παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ἐκτεθειμένοι εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ βραδυνόμενοι ὑφ' ὄλων τῶν ἐμποδίων, εἰς ὅσα ὑπόκειται δρόμος τόσον λυγρὸς καὶ τόσον συχνὰ διακοπτόμενος. Πλοῦς, μόλις ἐβδομάδας ἀπαιτῶν σήμερον, ἐχρειάζετο μῆνας τότε διὰ νὰ τελειωθῆ. Ἀκόμη καὶ εἰς τὰ γαλήνια ὕδατα τῆς Μεσογείου ἐτόλμων νὰ πλέωσι μόνον κατὰ τὸ θέρος, καὶ ὀλίγα τῶνόντι ἦσαν τὰ ἐρῶμενα πνεύματα, ὅσα δὲν ὠκνοῦν διαλογιζόμενα τὴν μετὰ τῶν ἀγρίων κυμάτων τοῦ Ἀτλαντικοῦ πάλιν. Ὁ χειμὼν διόλου κατέπαυε τὰς θαλασσιναὶς αὐτῶν ἐπιχειρήσεις. Εἰς τὸ πέλαγος ἂν ἐξήρχετο τις τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἤθελε κατηγορηθῆν ὡς προπετέςτατος.

Ἡ ναυπηγικὴ φαίνεται ὅτι προώδευε πολὺ μᾶλλον τῆς ναυτικῆς. Ἐκ τῶν λεγομένων περὶ τοῦ ἐμπορίου τῆς Τύρου εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔβδομον κεφάλαιον τοῦ Ἰεζεκίηλ, ἰσχυρῶς ἀποδεικνύεται ὅτι οὐ μικρὰς προόδους εἶχαν κάμνειν οἱ Τύριοι εἰς τὴν τέχνην ταύτην· δικαίως δ' ἐμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι αἱ ναυτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ πράξεις, εἰς τὰς ὁποίας οἱ Τύριοι καὶ ἄλλα ἔθνη ἀρχαῖα ἐνησχολοῦντο, ἤθελαν παρορμαῖν αὐτοὺς νὰ ἐπινοῶσι διάφορα μέσα πρὸς αὐξήσιν τῆς δυνάμεως καὶ ταχύτητος, καὶ τοῦ χωρητικοῦ τῶν πλοίων αὐτῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι μετεκόμισαν ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ῥώμην ὀβελίσκους ἀπὸ μονόλιθον κατεσκευασμένους, τοσοῦτου μήκους καὶ μεγέθους, ὥστε ἀμφιβάλλεται ἂν ἐχώρει αὐ-

τοὺς ὁποιοδήποτε σημερινὸν πλοῖον. Τοῦτο δεικνύει ὅτι τὰ Ῥωμαῖκά πλοῖα πρέπει νὰ ἦσαν μεγάλα καὶ δυνατὰ, καὶ ὅτι μεθ' ἰκανῆς ἐμπειρίας ἦσαν ναυπηγημένα. Τὰ ἐξῆς λέγει ὁ Ἀθήναιος περὶ ἐνὸς τῶν ἀρχαίων πλοίων·—

Ἐἶχε τεσσαράκοντα σειρὰς κωπίων, ἦτο τετρακοσίους εἰκοσιεπτὰ πόδας τὸ μήκος, πενήτηκοντα ἑπτὰ δὲ τὸ πλάτος, καὶ ὀγδοήκοντα σχεδὸν πόδας τὸ κατὰ κάθετον ὕψος. Εἶχε τέσσαρα πηδάλια, ἡ κυβερνητηρίου κώπας, τεσσαράκοντα πέντε πόδας μακρὰ· τὰ δὲ μακρότατα τῶν ὠθούτων αὐτὸ κωπίων ἦσαν κατὰ τὸ μήκος ἰσα μὲ ὄλον τὸ πλάτος τῆς νηός. Τὸ πλήρωμα συνίστατο ἀπὸ 4000 κωπεῖς, καὶ τοῦλάχιστον 3000 ἄλλους, ἐνησχολημένους εἰς τὰ διάφορα ἔργα, τὰ πρὸς τὴν θαλασσοπλοῖαν τόσον ἀπείρου κατασκευάσματος ἀπαιτούμενα.

Ἀναμφιβόλως ὁ ἀρχαιότατος τοῦ ἐμπορεύεσθαι τρόπος ἦτον ὁ διὰ συνοδιῶν, αἵτινες, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰς Γραφὰς, ὑπῆρχαν ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ, καὶ οἱ ἐμποροὶ μάλιστα, οἱ ἀγοράσαντες αὐτὸν, ἀνῆκαν εἰς κίρβανιον. Ὡσαύτως ἐνηργεῖτο καὶ τὸ μετὰ τῆς Ἰνδίας ἀρχαιότατον ἐμπόριον ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ Αἰγυπτίων.

Ἡ Μεσόγειος καὶ ἡ Ἐρυθρὰ ἦσαν τὸ θάλασσον τοῦ πρώτου διὰ θαλάσσης ἐμπορίου. Τοῦτο ἐπόμενον ἦτο νὰ συμβῆ, καθότι αἱ θάλασσαι αὗται συνορεύουν μὲ τὰς χώρας, ὅπου πρῶτον ἐφυτεύθη τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ αἵτινες τοπάλαι μάλιστα ἐφημίζοντο διὰ τὰ πλοῦσια καὶ ποικίλα προϊόντα τῶν.

Ὁ πρῶτος λαὸς, περὶ τῆς θαλασσινῆς ἐμπορίας τοῦ ὁποίου ἔχομεν αὐθεντικὸν καὶ σαφὲς διήγημα, εἶναι οἱ Αἰγύπτιοι. Λέγεται ὅτι ταχέως μετὰ τὴν στερέωσιν τῆς μοναρχίας αὐτῶν ἠνοιξαν ἐμπόριον μετὰ τοῦ δυτικῶ παραλίου τῆς Ἰνδίας, ἂν καὶ περὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἐμπορίου τούτου ὀλίγα γνωρίζωμεν. Φαίνεται ὅμως ὅτι μικρὸν διήρκεσεν ἡ ἀκμὴ αὐτοῦ, ἐπειδὴ τοιαῦται ἐνασχολήσεις κατ' οὐδένα τρόπον δὲν συνεφώνουν μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ὑπερηφάνου καὶ μισοξένου ἐκείνου λαοῦ, οἵτινες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς ἀνωτέρους τῶν λοιπῶν ὄλων ἔθνων, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ὡς ὑπερβαίνουσαν πᾶσαν ἄλλην. Οὕτω δὲ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων φανταζόμενοι, ἐβλεπαν ἄλλα ἔθνη μετὰ περιφρονησεως, καὶ ἦσαν διατεθειμένοι ὑπεροπτικῶς ν' ἀπομακρύνωνται καὶ ν' ἀποκρούσιν αὐτὰ μᾶλλον παρὰ νὰ τὰ πλησιάζωσι. Τοὺς θαλασσινοὺς ἐθεώρουν μὲ βδελυγμῶν σχεδὸν αἰσθημα. Τὰ ἔθνη αὐτῶν καὶ τὰ καθεστῶτα πολὺ διέφεραν ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων ἔθνων. Ἐχόντες δὲ χαρακτῆρα, καὶ τρέφοντες πνεῦμα, τόσον ὀλοτελῶς ἐναντίον ἐκείνου, τὸ ὅποιον γεννᾷ καὶ περιθάλλει τὸ ἐμπόριον, δὲν εἶναι θαῦμα ὅτι ταχέως ἀπεσύρθησαν τοῦ ἐμπορικοῦ θεάτρου, παραχωρήσαντες αὐτὸ εἰς λαὸν μᾶλλον ἐστολισμένον μὲ τὴν ἀπαιτούμενην ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου ἐλευθερίαν καὶ κοινωνικὴν διάθεσιν.

ΑΝΕΞΕΤΑΣΤΟΝ μὴ κόλαζε μηδένα.

ΙΣΠΑΝΙΚΑ ΠΡΟΒΑΤΑ, ΤΑ ΛΕΓΟΜΕΝΑ ΜΕΡΙΝΑ.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὑπάρχουν πρόβατα, λεγόμενα Μερνὰ· σημαίνει δὲ ἡ λέξις Merino περιπλανώμενος, περιπατητικὸς, καὶ ἀριετα διαγράφει τὰς ἐξείς τῶν οὕτω καλουμένων προβάτων. Δὲν μένουσι πάντοτε εἰς τὸν αὐτὸν ἀγρὸν, ἢ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν· ἀλλ' ὀδεύουν ἐκ μιᾶς εἰς ἄλλην.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου, πέντε σχεδὸν ἑκατομύρια προβάτων ἀφίνουσι τὰς πεδιάδας τῆς Ἐστρεμαδύρας, Ἀνδαλουσίας, Παλαιᾶς καὶ Νέας Καστέλλης, καὶ τῆς Λεῶνος, καὶ ὀδηγοῦνται ὑπὸ τῶν ποιμένων εἰς τὰ ὄρη τῶν δύο Καστελλῶν, τὰ τῆς Βισκαΐας, Ναυάρρας, καὶ τὰ τῆς Ἀράγωνος. Ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων τούτων μερῶν εὐρίσκουν δροσερώτερον χόρτον, ὀλιγώτερον ἐξηραμμένον ὑπὸ τοῦ καυστηροῦ ἡλίου, ὅστις καταμαραίνει πᾶσαν χλόην εἰς τὰς πεδιάδας. Τὸν πλησίον τῆς Σεγοβίας ὑψηλὸν τόπον συχνάζουν προσέτι παραπολὺ τὰ πρόβατα.

Τὰ τῆς ὀδοιορίας αὐτῶν εἶναι περιεργότατα. Οἱ πλοῦσιοι ἰδιοκτῆται, τούτεστιν, οἱ ἔχοντες τὰ πλεῖστα πρόβατα, συνεκροτήθησαν εἰς συντροφίαν, ὑπὸ τὸνομα ἡ Μέστα· τῆς ἐταιρείας ταύτης, οὐσης ἐξ ἀνάγκης μονοπωλείου, δυσκόλως μεταβάλλονται οἱ νόμοι. Ἀδύνατον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἐπιχειρήσῃσι ποτὲ ὀλίγοι ἰδιοκτῆται, μὲ μικρὰ ποίμνια, τὰς ἐτήσιους ταύτας μεταναστεύσεις· ἡ ἐταιρεία λοιπὸν ἐσχηματίσθη πρὸς ἐξομάλυνσιν τῆς δυσκολίας ταύτης· ὑπὸ δὲ τὴν ἐπιστασίαν διευθυντῶν, ἐξεπίτηδες ἐκλεγομένων, ὀδηγοῦνται τὰ ποίμνια εἰς τὰς ἀκαλλιεργήτους χώρας καὶ τὰ ὄρη τῆς Ἰσπανίας. Ἡ Μέστα ἐνασχολεῖ τεσσαράκοντα ἕως πενήτηκοντα χιλιάδας ποιμένων, οἵτινες διάγουν πλανήτιδα καὶ σχεδὸν ἀγρίαν ζωὴν, οὐδέποτε γεωργοῦντες, σπανίως δὲ νυμφεύμενοι· ἄμοιροι γνώσεων πλὴν τῶν εἰς πρόβατα ἀναφερομένων, εἰς τὸν κλάδον ὅμως τοῦτον ἐμπειρότατοι.

Τὰ ποίμνια τῆς Μέστας διαιροῦνται εἰς μικρότερα κοπάδια μυρίων προβάτων ἕκαστον· ἐπὶ κεφαλῆς δὲ καθενὸς εὐρίσκειται ἀρχιποίμνη, ὅστις νὰ ὀδηγῆ αὐτὰ, πενήτηκοντα ὑποδέεστροι ποιμένες, καὶ ἰσάριθμοι σκύλοι, διὰ νὰ τὰ φυλάττωσι. Ὁ ἀρχιποίμνη ὀχεῖται ἐφ' ἵππου, καὶ λαμβάνει σιτηρέσιον περὶ τὰς ἐξ ἑκατῶν γρόσια. Ὁ μισθὸς τῶν κατωτέρων βοσκῶν διαφέρει κατὰ τὴν ἐμπειρίαν αὐτῶν καὶ ὠφέλειαν. Οἱ καλύτερα πληρονόμιοι ἔχουν ἑκατὸν πενήτηκοντα γρόσια τὸν μῆνα· οἱ δὲ χειρότερα, οὐχὶ πλέον τῶν τεσσαράκοντα· εἰς τούτους ὅμως δίδεται καὶ ὡς μία ὀκά ψωμίον καθ' ἡμέραν. Πᾶς ποιμὴν δύναται νὰ ἔχη ἀριθμόν τινα ἰδίων αὐτοῦ προβάτων καὶ αἰγῶν, ἀλλὰ τὸ μαλλίον ἀνήκει εἰς τὸν κτήτορα τοῦ ποιμνίου. Ὁ βοσκὸς ἀπολαμβάνει μόνον τὸ γάλα, τὸ κρέας, καὶ τὰ γεννώμενα νεογνά.

* Ἄλας χορηγεῖται δαψιλῶς· τρώγουν δὲ τὰ πρόβατα

ὅσον θέλουν. Χίλια ζῶα δαπανῶσιν ἐτησίως ὄξυ*· σχεδὸν ὀκάδας.

Ἡ Μέστα σύγκειται ἀπὸ ἰδιοκτῆτας, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἔχουν τέσσαρας, οἱ δὲ ἐξήκοντα χιλιάδας προβάτων.

Τῶν μεγάλων τούτων ποιμνίων ἡ πορεία κανονίζεται ὑπὸ νόμων ἰδιαίτερων, οἵτινες παράγονται ἐξ ἀμνημονεύτου συνηθείας. Τὰ πρόβατα ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ βόσκωσιν εἰς ὅλας τὰς χέρσους γαίας τὰς δι' αὐτὸ τοῦτο φυλασσομένας, ὠρισμένην πληρόντο τιμὴν εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας, ὑπὲρ τὴν ὁποίαν οὐδὲν ἐμποροῦν ν' ἀπαιτήσωσι. Δὲν συγχωρεῖται μὲν νὰ ἐμβῶσιν εἰς καλλιεργημένους ἀγρούς· ἀλλ' οἱ κτήτορες χρεωστοῦν νὰ ἐπιφυλάττωσι πέρασμα δι' αὐτὰ, τεσσαράκοντα πέντε ὀργυῶν τὸ πλάτος. Τὰ πρόβατα ὀδεύουν δύο λεύγας τὴν ἡμέραν εἰς τὰς ἰδίας τῶν βοσκῶν· ἐξ δὲ, ὅταν διαβαίνωσι γεωργημένας χώρας. Αἱ μεταναστεύσεις τῶν ἐκτείνονται εἰς ἑκατὸν εἰκοσι, καὶ ἑκατὸν πενήτηκοντα λεύγας. Ἡ Μέστα ἔχει ἰδίους αὐτῆς νόμους, καὶ δικαστήριον καλούμενον τὸ Ἐντιμον Συμβούλιον τῆς Μέστας· συνίσταται ἀπὸ τέσσαρας δικαστῶν· ἐν δ' ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Καστέλλης προεδρεῖται αὐτῶν.

Ο ΜΑΚΙΑΒΕΛΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ.

Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ Σελ. 10.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Ζ'.

ΖΗΤΕΙ νὰ νυμφευθῆς τὴν θυγατέρα μιᾶς πλουσίας οἰκογενείας.

* Ἄν τὸ κατορθώσῃς δι' ἐντίμου τρόπου, ὑπάγει καλῶς· ἂν δὲ ἡ θέσις σου ἦναι πολλὰ χαμηλὴ, ὥστε νὰ ἐλπίσης ποτὲ τοιοῦτον πρᾶγμα, προσπάθησον ὥστε νὰ ἀναγκασθῶσιν οἱ γονεῖς νὰ σὲ δώσωσι τὴν θυγατέρα των. Πρῶτον θέλουν σ' ἐπάρειν ὡς ἰατρὸν ὄλοι οἱ στενοὶ συγγενεῖς τῆς συζύγου σου· ἐπειτα καὶ πολλοὶ ἐξ ὧν ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχωσι τὴν φιλίαν τῆς οἰκογενείας, τῆς ὁποίας ἔγινες μέλος· οὗτοι δὲ πάλιν σὲ συνιστῶσι περαιτέρω, ὅσον ἀγράμματος καὶ ἂν ἦσαι. Σὺ δὲ προόδευε, μὴ φροντίζων ἂν ἰατρεύωνται ἢ ἀποθνήσκωσιν οἱ ἀσθενεῖς σου, διότι καθεὶς δὲν θέλει τολμᾶν τοῦλάχιστον εἰς τὸ φανερόν νὰ σὲ κατηγορήσῃ, δυσωπούμενος τοὺς μέγα δυναμένους συγγενεῖς σου· ὅσον δὲ περὶ τοῦ ἀσθενοῦς, δὲν θέλεις ἀκοῦειν ἐλέγχους καὶ ἐπιπλήξεις, διότι δὲν ζῆ πλὴν. Ἐπειτα, συλλογίζου ὅτι δὲν εὐρίσκεισαι εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου οἱ μὲν ἐγκριτώτεροι τῶν ἰατρῶν, ὅταν ἔσφαλον, ἐξωρίζοντο, οἱ δὲ κατωτέρου γένους ἐθανατόνοντο*· οὕτε εἰς τὴν Περσίαν καὶ Ἰνδίαν, ὅπου ἀποτυγχάνοντες οἱ ἰατροὶ χάνουσι τὴν κεφαλὴν των.

* Montesquieu, Esprit des Lois.—Αἰτία τῆς τῶσθς αὐστηρότητος τοῦ Κορνηλιακοῦ τούτου νόμου ὑπῆρχεν ὅτι δὲν ἠδύνατο ὄλοι νὰ ἐξασπῶσιν εἰς τὴν Ῥώμην ἐλευθέρως τὴν ἰατρικὴν, ἂν δὲν ἀπεδείκνυον ὅτι τῶνόντι εἶχον σπουδᾶσειν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὴν σήμερον οὕτε εἰς τὴν Ῥώμην ζῶμεν, οὕτε τοιαύτην ἔχομεν ἀποχρέωσιν σπουδῆς, δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν τοιοῦτον νόμον· ἐκτός ἐάν πράξωμεν τοιοῦτον τι εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου δὲν ἐπροχώρησεν ἀκόμη ὁ πολιτισμὸς.

γίνεσθαι
ἐξο-

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Η΄.

Περίπαιζε και περιποιού τους φαρμακοπόλους.

Οὗτοι γίνονται μεσῖται πρὸς τὸν κόσμον, ἐπαινοῦν-
τές σου τὴν προκοπὴν καὶ τὴν πείραν, ὅσον ἀγράμμα-
τος καὶ ἂν ἦσαι. Διὰ τοῦτο στέλλε τους πολλὰς ἀνα-
γραφὰς, καὶ συνίστα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου τὸν δεῖνα
ἢ τὸν δεῖνα ἀποθηκάριον, ὡς ἔχοντα νωπότερα καὶ
χημικῶς καλῆτερα κατεσκευασμένα ἰατρικά. Καὶ ἂν
ποτὲ ἀντὶ καταποτίων ἢ κόνεων στείλωσιν εἰς τὸν ἀσθε-
νῆ ἀλοιφήν, μὴ νοήσαντες τὴν ἀναγραφὴν σου, σπού-
δασε νὰ τὸν πείσης ὅτι τὸ ἔκαμαν διὰ τὸ καλὸν του.
Τὰ Χριστούγεννα ἐκτός τούτου θέλεις λάβειν περισσό-
τερα δῶρα.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Θ΄.

Ζήτηε νὰ δεικνύης, ὅσον δύνασαι, τὴν μεγάλην σου
τέχνην καὶ πείραν, μάλιστα ὅταν ἦσαι ἔτι νέος.

Ὅταν κραχθῆς νὰ ἐπισκεφθῆς ἀσθενῆ, μὴν εἴπης
ποτὲ ὅτι ἔχεις χρεῖαν ἀκόμη ὀλίγων ἡμερῶν διὰ νὰ
γνωρίσης τὴν ἀσθένειαν· ἀλλ’ εὐθὺς εἰς τὴν πρώτην
ἐπίσκεψιν εἶπε, μὲ ὅσην ἀναισχυντίαν ἐμπορεῖς, ὅτι
μόνον ἐκ τῆς φυσιογνωμίας φαίνεται καθαρὰ ἡ ἀσθέ-
νεια· βάπτισέ τὴν μετὰ ταῦτα μὲ ὄνομα σχοινοτενὲς,
περίγραψε τὰ συμπτώματα καὶ τὰς ἐξαιρέσεις τῆς
καὶ πρόσθεσε ὅτι πολλάκις ἰάτρευσας τὴν περὶ ἧς ὁ
λόγος ἀσθένειαν, ὅτι ὅμως ἡ παροῦσα (πρᾶγμα παρά-
δοξον!) ἔχει τι ἰδιαιτέρον, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ
τὸ κλίμα, ἢ ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν ἀσχολίαν τοῦ ἀσθενοῦς,
ἐὰν ἡ ἀνάμνησις αὐτῆ τοῦ ἐπαγγέλματος μάλιστα κο-
λακεῖ τὸν ἐγωῖσμόν του. Ἐὰν ὅμως ἦσαι γέρον ἰα-
τρὸς, προσποιού ἐξεναντίας ὅτι δὲν ἐννοεῖς ἀκόμη τὴν
ἀσθένειαν, διότι τοῦτο αὐξάνει τὴν ὑπόληψίν σου. Διη-
γοῦ τὰ μεγάλα σου ταξείδια, καὶ ὅτι ἐπισκέφθης χρό-
νους πολλοὺς τὰ νοσοκομεία τῆς Βιέννης, τῶν Παρισίων,
τῆς Νεαπόλεως, τῆς Φλωρεντίας, τοῦ Λονδίνου, καὶ
ἄλλων μεγάλων πόλεων· φέγε μακρόθεν τοὺς γέροντας
ἰατροὺς ὡς μὴ γνωρίζοντας διόλου τὰ νεώτερα· ἀνάφερε
ὅτι σὲ κράζουν εἰς συμβούλια πολλάκις διηγοῦ ψευδῶς
τὰς ἐφευρέσεις σου, καὶ ἀνάφερε, τέλος, δεξιῶς καὶ μὲ
πανουργὸν μετριοφροσύνην τοὺς ἐπαίνους, τοὺς ὁποῖους
σὲ κάμνουσιν αἱ ἰατρικαὶ ἐφημερίδες.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ Ι΄.

Ὅταν εὐρεθῆς εἰς συμβούλιον μετὰ ἰατροῦ, ὅστις
χαίρεται ὑπόληψιν, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λέγῃς ὅτι ναιμί-
ξεις ὠφέλιμον διὰ τὸν ἀσθενῆ· ἀλλ’ ὅτι φρονεῖ ὁ προσ-
επικληθεὶς ἰατρός.

Εἶτε ἐπαινήσῃ τὴν θεραπευτικὴν μέθοδόν σου, εἶτε
τὴν κατηγορήσῃ, εἶτε, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ δείξῃ
ὅτι ἔκαμε κάτι, θελήσῃ νὰ ἀλλάξῃ τὰ ἰατρικά, συμ-
βουλεύσῃν ἄλλα τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν αὐτὴν δύναμιν,
ἀντὶ ἀφεψ. λ. χ. ἀλθαίας, ἀφεψ. μαλάχης, ἢ, ἀντὶ γλα-
ουβερ ἄλατος, ἄλας Ἀγγλικόν, σὺ πάντοτε κλίνει τὴν

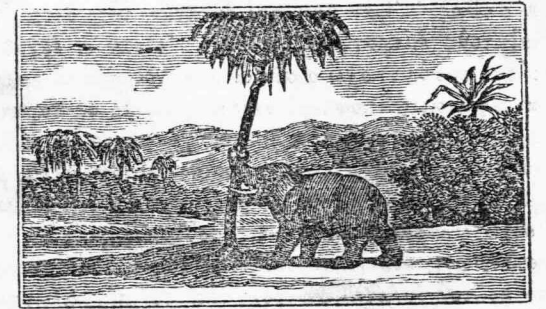
κεφαλὴν, καὶ σύμφασκε εἰς ὄσας ἀνοησίας καὶ ἂν εἴπῃ,
καὶ μὴ ζητῆς ποτὲ νὰ δικαιολογηθῆς, ἂν καὶ παρα-
τηρήσῃς ὅτι σκοπὸς τοῦ συμβουλευθέντος ἰατροῦ εἶναι
νὰ σὲ καταβάλλῃ εἰς τοῦ ἀσθενοῦς τὴν γνώμην. Διότι,
ἂν μὲν ὑγιασθῆ ὁ ἄρρωστος κατὰ συγκυρίαν, φαίνεται
καὶ σὺ σοφὸς καὶ πρακτικὸς· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, θέλουσιν
εἶπεῖν, Ἐὰν ὁ Δ. Ἀμάδιος δὲν ἴσχυσε νὰ κάμῃ τίποτε,
εἶναι σημεῖον ὅτι ἦτον ἀσθένεια ἀνίατος! Ἐὰν οἱ προσ-
κληθέντες ἰατροὶ ἦναι πολλοὶ, καὶ ὁ μὲν ὀνομάζει τὴν
ἀσθένειαν vizio scrofoloso, ὁ δὲ rachitico, ὁ δὲ artritico,
σὺ ὀνόμασέ τὴν vizio scrofoloso-rachitico-artritico,
ἐνώσας καὶ τὰ τρία ἐπίθετα· τοιουτοτρόπως, μὴ πειρά-
ζων κἀνενα, δὲν χάνεις κἀνεὸς ἰατροῦ τὴν φιλίαν—
καὶ ἐπομένως, ὅταν τύχῃ, τὸ τάλλαρον τῆς κονσοῦλας.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ ΙΑ΄.

Μεγάλυνε τὰ πράγματα, καὶ μεταχειρίζου τέχνας
παντοίας, διὰ νὰ πληρωθῆς περισσότερον.

Ἄν καὶ ὁ Κέλσος ἐθεώρει ὡς ὑποκριτὴν ἐκεῖνον, ὅστις
ἔκαμνε τὰ μικρὰ μεγάλα διὰ νὰ φανῇ μεγαλητέρα ἢ
ἀξία του, ἐὰν θέλῃς νὰ θανατώσῃς καὶ νὰ κερδίξῃς
περισσότερα χρήματα, πρέπει νὰ καταφεύγῃς εἰς τοῦτο
τὸ μέσον. Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς πάσχη ρευματικὸν πόνον
εἰς τὸ στῆθος, λέγε ὅτι ἔχει πλευρίτιν· ἐὰν δὲ ἦναι
ὀλίγον ῥυπαρὰ ἢ γλωσσά του, καὶ ἔχῃ ὀλίγην κεφαλαλ-
γίαν, ὀνόμασε τὴν ἀσθένειαν χολερικὸν πυρετὸν (febbre
biliosa)· ἐὰν σὲ δείξῃ ὑπερσάρκωσιν τινα εἰς τὸν δάκτυ-
λον τῆς χειρὸς, εἶπε ὅτι προέρχεται ἀπὸ ἀφροδισιακὰ
πάθη, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν διὰ τοῦ
ὑδραργύρου Θεραπείαν· ἐὰν δὲ πάσχη καρδιωγμούς κατὰ
συμπάθειαν, εἶπε ὅτι ἡ καρδία κινδυνεύει νὰ νοσήσῃ
ὀργανικῶς (vizio organico), καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοιου-
τοτρόπως ἡ ἰατρύονται γρήγορα, καὶ σὲ ἀνταμείβουσι
περισσότερον ὡς προφυλαχθέντες ἀπὸ μεγάλῃν ἀσθέ-
νειαν, ἢ πιστεύσαντές σε καθυποβάλλονται εἰς τὰ ἰα-
τρικά σου, καὶ σὲ δίδουν αἰτίαν νὰ τοὺς ἐπισκέπτεσαι
καὶ νὰ κερδίξῃς. Εἰς δὲ τὰς ἰατρικὰς ἐπισκέψεις σου,
ἄφινε πάντοτε τὰ πράγματα ἡμιτελῆ, διὰ νὰ ἀναγκά-
ζωνται νὰ σὲ μετακαλῶσι. Ἐὰν π. χ. διορίσης κα-
θαρτικὸν δι’ ἀσθένειάν τινα, καὶ βλέπῃς τὴν ἀνάγκην
νὰ φλεβοτομηθῆ ὁ ἄρρωστος σου, μὴ διορίσης εὐθὺς
τὴν φλεβοτομίαν, ἀλλ’ εἶπε ὅτι πρῶτον θέλεις νὰ ἴδῃς
τὴν ἐνέργειαν τοῦ καθαρτικοῦ, καὶ ἔπειτα νὰ τὴν διο-
ρίσης. Ἐὰν δὲ ἴδῃς ὅτι οἱ οἰκειακοὶ δυσαρεστοῦνται
εἰς τοῦτο, διορίσε τὴν· πλὴν εἶπε ὅτι πρέπει νὰ μεταί-
δῃς τὴν ἀσθενῆ διὰ νὰ παρατηρήσῃς τὸ αἷμα· καὶ
ἂν ἦναι ὀλίγον μαυρωπὸν, εἶπε μετὰ θαυμασμοῦ, Ἐὐ-
ξεύρω, ἂν ἔμνε ταιούτον αἷμα εἰς τὸ σῶμα, τί ἡδύνατα
νὰ προξενήσῃ! Ὅταν δὲ Θεραπείης πλουσίους ἢ καὶ
μετριοκαταστάτους ἀσθενεῖς, ἢ δίδε ἰατρικὰ ἀνίσχυρα
καὶ οὐδέτερα, ὥστε νὰ ἐξακολουθῆ ἡ ἀσθένεια, ἢ, ὅταν
βλέπῃς ὅτι καλῆτερεύει, διορίσε σφοδρὸν τι ἰατρικὸν
διὰ νὰ ὑποτροπιᾷσῃ ὁ ἄρρωστος σου· πλὴν ἔχε τὴν
φρόνησιν νὰ ζητῆς νὰ εὐρίσκῃς εὐλογωφανῆ τινα αἰτίαν,

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΡΙΟΥ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣ*.

Ο ΕΛΕΦΑΣ, τὸ μέγιστον τῶν κατὰ τὴν γῆν ζώων,
διαίταται εἰς τὰς θερμωτάτας ζώνας τῆς Ἀφρικῆς καὶ
Ἀσίας. Ὁ Ἀσιατικὸς διακρίνεται ἀπὸ τὸν Ἀφρικαν-
νὸν κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὠριότητα, διότι γίνε-
ται ἕως 15 πόδας ὑψηλός, καὶ εἰκοσαετῆς ἤδη ζυγίζει
περίπου 7,000 λίτρας. Ὡς θυμόσοφος ἔχ φύσεως,
εὐκόλως ἡμεροῦται ὁ ἐλέφας· δυνάμει δὲ τῆς ἐκτάκτου
εὐμαθείας ταύτης παιδεύεται εἰς παντοίας ἐργασίας,
αἱ ὁποῖα πολλάκις ἠθέλαν φαίνεσθαι ἀπίστευτοι, ἐὰν
δὲν ἤμεθα βεβαιωμένοι ἀπὸ ἀξιόπιστους περιηγη-
τῶν. Ὁ τρόπος δὲ, μὲ τὸν ὁποῖον ζωγρεῖται, φαίνεται
τιῶντι κατὰ πάντα περίεργος· ἐπειδὴ ὀλόκληροι ἀγέλαι
ἐλεφάντων διώκονται μεταξύ πολλῶν κατεδαφισμένων
δένδρων, καὶ τοιουτοτρόπως πιάνονται. Ἄλλ’ ἡ ἄγρια
ἐνὸς μόνου ἐλεφάντος ὑπάρχει πολὺ δυσκολωτέρα. Ὅταν
οἱ κυνηγοὶ γνωρίσωσι ποῦ διατρίβει ὁ ἐλέφας, ὑπά-
γουσιν ἐκεῖ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς μὲ τέσσαρας
εἰς τὸ κυνήγιον τοῦτο γυμνασμένους θηλυκοὺς ἐλεφάν-
τας· τρεῖς ἐκ τούτων πλησιάζουσι μὲ μείστην προφύ-
λαξιν εἰς τὸν ἄγριον, προχωροῦσι τρώγοντες ἔμπροσθεν,
καὶ δείχνουσι εἰς τοῦτο τὸσαύτην πανουργίαν, ὥστε
τοὺς ἐκλαμβάνει τις ὡς ἀγρίους, ὅστινες κατὰ τύχην
ἐκβαίνουσι ἀπὸ τὸ δάσος. Ὅταν δὲ ὁ ἄγριος ἐλέφας,
εἰς τὴν πλησιεστέραν προχώρησιν τῶν ἡμερῶν, φαίνεται
ὀπωσοῦν ἀνήσυχος, τότε φεύγουσιν αὐτοὶ ταχέως, κα-
θὸ πολὺ κινδυνεύοντες νὰ πληγωθῶσιν· ἐὰν δὲ ἐξ
ἐναντίας τὸν βλέπωσιν ἡσυχον, τότε τὸν περικυκλοῦσι,
καὶ ἀρχίζουσι νὰ παίζωσι μὲ αὐτὸν, ὥστε καὶ τοῦ σφίγ-
γουσι μαλακῶς τὸν λαιμόν, ἢ περιλαμβάνουσι αὐτὸν μὲ
τὰς ἰδίας αὐτῶν προβοσκίδας. Ἐπειδὴ εὐχαριστεῖται
μὲ τὸ παιγνίδιον τοῦτο ὁ ἄγριος ἐλέφας, λησμονεῖ ὄλον
τὸν κίνδυνον· ἀλλ’ ἐν τοσοῦτω πλησιάζουσιν οἱ κυνη-
γοὶ μὲ τὸν τέταρτον ἐλεφάντα, καὶ ἤδη ἀρχίζει τὸ δυσ-
κολώτατον ἔργον. Οἱ κυνηγοὶ ἔρπουσι μὲ ἄκραν προ-
φύλαξιν πρὸς τὸν ἄγριον ἐλέφанта ἀπὸ τὰ ὀπίσθεν ὑπο-
κάτω τῆς κοιλίας, καὶ περιπλέκουσι τὰ ὀπίσθια σκέλη
του μὲ λεπτὸν σχοινίον. Ἐὰν δὲν αἰσθανθῆ τὰ ελα-
φρὰ ταῦτα δεσμά, ἐξακολουθοῦσι τὴν ἐργασίαν των, καὶ
ἀφοῦ περιπλέξωσι μὲ ἐξ ἢ ἐπτὰ δυνατὰ σχοινία τὰ εἰ-
ρημένα μέλη, τέλος περιπλέκουσιν ἀκόμη 60 πήχεις

* Ἴδε περιγραφὴν καὶ εἰκόνα τοῦ Ἐλεφάντος εἰς τὸν Α. Τόμ.
τῆς Ἀκαδημίας, Σελ. 183.

εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἀποδίδῃς ταύτην τὴν χειροτέρευσιν,
διὰ νὰ μὴ λάβωσι κάμμιν ὑποψίαν. Ὅταν ἦσαι
νέος, τρέχε εὐθὺς ἀφοῦ σὲ κράζωσι, δεικνύων ὅσην δύ-
νασαι προθυμίαν· ἀλλ’ ὅταν σφηρεώσης τὴν ὑπόληψίν
σου, φαίνου νωθρότερος καὶ πολυάσχολος, καὶ μὴ πη-
γαίνῃς πάντοτε, ὅταν σὲ κράζωσιν, ἢ πήγαينه πολὺ
ἀργότερα, φωνάζων, διὰ τὸσον μικρὰ πράγματα μὲ κρά-
ζετε; διότι τοιουτοτρόπως θέλουσι προθυμεῖσθαι νὰ σὲ
πληρῶνωσι περισσότερον. Ἐὰν δὲ τις ἐξ ἀχαριστίας
ἢ ἐξ ἀχρηστίας δὲν θέλῃ νὰ σὲ πληρῶσῃ, λέγων ὅτι
τοῦ ἐσκότωσας τὸν υἱόν του, τότε εἶπε μετ’ ἀναισχυντίας,
Ἐὰν ἀπὸ τοῦτο τὸ πάθος ἀπέθανον καὶ ἄλλοι πολὺ κα-
λῆτεροι ἀπὸ τὸν υἱόν σου! μμούμενος τὸν Καλλιάννα-
κτα, ὅστις εἰς παρομοίαν περίστασιν εἶπεν εἰς ἀπόκρι-
σιν τὸν Ὀμηρικὸν στίχον,

Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅς περ σέο πολλὸν ἀμείνων*

καὶ ἂν δὲν πείθεται, φοβέρισέ τον ὅτι θέλεις ὑπάγειν
νὰ κοινοποιήσῃς εἰς τὸν κόσμον ὅσα μυστικά τῆς οἰκο-
γενείας του σ’ ἐξεμυστηρεύθη, καὶ ὅτι θέλεις τὸν κά-
μειν καταπτυστον εἰς τὰ κριτήρια!

Ἐπειδὴ δὲ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι λησμονοῦσι
συνήθως, ἀφοῦ ὑγιασθῶσι, καὶ τὸν ἰατρὸν καὶ τὰ προ-
τερήματά του, καὶ ὅσους κόπους ἀνεδέχθη δι’ αὐτοὺς,
ἔχε κανόνα ἀπαράβατον νὰ μὴ πηγαίνῃς παρ’ εἰς ἐκεῖ-
νους, περὶ τῶν ὁποίων ἐξεύρεις ὅτι πληρῶνουσι πλουσιο-
παρόχως τοὺς ἰατροὺς· ἢ ἰατρικὴ εἶναι τέχνη ὄχι τοῦ
παρηγορεῖν καὶ ἰατρεύειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πτωχοὺς,
ἀλλὰ τοῦ συνάγειν χρήματα. Ἐὰν δὲ κραχθῆς νὰ
ἐπισκεφθῆς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζεις, τότε
κάμε συμφωνίαν μαζῆ του, καὶ ζήτησε πρῶτον πόσα
ἔχει σκοπὸν νὰ σὲ πληρῶσῃ, ἐνθυμούμενος τὴν ἐφεξῆς
χυδαίαν μὲν, ἀλλ’ ἀναντίρρητον ἀλήθειαν,

Dum aegrotus infirmatur,

Et processus ventilatur,

Studeas accipere;

Nam aegrotu relevato,

Et processu terminato,

Nemo curat solvere.

Μὴ λησμονῆς, τέλος, ποτὲ, ὅταν εἰς τὸ τέλος τοῦ
χρόνου στέλλῃς τὸν λογαριασμόν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου,
νὰ δίδῃς εἰς τὰς ἀσθενείας ὀνόματα σύνθετα καὶ σχοι-
νοτενῆ, διὰ νὰ σοῦ μετρῶνται τὰ χρήματα μὲ τὸν αὐ-
τὸν πῆχυν.

Οἱ ἡγεμόνες μεταχειρίζονται τοὺς ἀνθρώπους, κα-
θὼς τὰ νομίσματα. Αὐτοὶ τοὺς κάμνουσι ν’ ἀξίζωσιν
ὅσον θέλουσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ
τοὺς δέχωνται εἰς τὴν τρέχουσαν τιμὴν, καὶ ὄχι κατὰ
τὴν πραγματικὴν των ἀξίαν.

ΜΟΝΗ ἢ δικαιοσύνη εἶναι ἡ κραταιὰ προστάτις τῶν
ἐθνῶν· αὐτὴ μόνη διαιωνίζει τοὺς θρόνους τῶν ἡγεμό-
νων, καὶ φέρει τὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς
τοὺς λαοὺς των.

μακρὸν χονδρὸν σχοινίον (γούμεναν) εἰς ἕκαστον ὀπίσθιον σκέλος. Ἐὰν φαίνεται δυνατόν, τότε δεσμεύουσι καὶ τοὺς ἔμπροσθίους πόδας. Ὅταν ἡ ἐργασία τελειώσῃ, εὐθὺς ὑποχωροῦσιν οἱ κυνηγοὶ, καὶ οἱ ἡμεροὶ ἐλέφαντες ὁμοίως ἀπομακρύνονται. Μόλις δὲ παρατηρεῖ ὁ ἐλέφας ὅτι ἐπαγιδεύθη, καὶ γινόμενος λυσσώδης σπουδάζει νὰ φύγῃ εἰς τὸ πλησίον δάσος· ἀλλὰ, μὴ δυνάμενος νὰ δράμῃ ὡς τὸ σὺνηθες, προχωρεῖ βραδέως, καὶ οὕτω γίνεται δυνατόν εἰς τοὺς κυνηγούς νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι, καὶ νὰ περιπλέξωσι τὸ μακρὸν σχοινίον εἰς τὸ πρῶτον δυνατόν δένδρον· τότε τοῦ αἰχμαλώτου ἡ λύσσα καταντᾷ εἰς ἔσχατον βαθμόν. Ὅθεν ῥίπτεται εἰς τὴν γῆν, διорύσσει τὸ ἔδαφος μὲ τοὺς ἰσχυροὺς αὐτοῦ ὀδόντας, καὶ μεταχειρίζεται ὅλας τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ· πρὸς τούτοις βρυχᾷ τρομερώτατον βρυχηθμόν, ὥστε κἀνεὶς κυνηγὸς δὲν τολμᾷ πλέον νὰ τὸν πλησιάσῃ· ἐνίοτε ἐπιτυγχάνει νὰ κόψῃ τὰ λεπτὰ καὶ ἀδρὰ σχοινία, καὶ τότε διασώζεται εἰς τὸ δάσος· σὺνηθως ὁμοίως τοῦτο ὑπάρχει σχεδὸν ἀδύνατον· ὅθεν, καταπονημένος ἀπὸ πολὺν καὶ ἰσχυρὸν ἀγῶνα, γίνεται τέλος ἰσχυρότερος, καὶ τότε πλησιάζοντες εἰς αὐτὸν οἱ κυνηγοὶ μὲ τοὺς ἡμέρους προσφέρουσι τροφήν, τὴν ὁποίαν ἀποδέχεται καὶ τρώγει, ἐνῶ οἱ ἄλλοι παίζουσι μὲ αὐτόν. Τοιοῦτοτρόπως δεμένος στέκει εἰς διάστημα πολλῶν μηνῶν· συχνάκις μάλιστα ἡ λύσσα ἐπανέρχεται, γίνεται ὁμοίως πρῶτος κατ' ὀλίγον, εὐθὺς ὅταν πλησιάζωσιν οἱ ἄλλοι, τῶν ὁποίων ἡ θέα τὸν παρηγορεῖ καὶ τὸν ἐνθαρρύνει νὰ ὑπομένῃ τὴν τύχην του. Ἀφοῦ τέλος συνειδήσῃ εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν, τότε οἱ κυνηγοὶ λύοντες τὰ δεσμὰ τὸν φέρουσι μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἡμέρων ὅπου θέλουσι· σπανίως πλέον μετὰ ταῦτα ἐνθυμείται τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν καὶ ἐκφεύγει εἰς τὰ

δάση, ἀλλὰ σὺνηθως ἀκολουθεῖ μὲ ἡσυχίαν τοὺς ἀγῶγους, καὶ ἐπιδέχεται τὴν μάθησιν διαφόρων ἐργασιῶν.
—ΑΝΘΘΑ. ΚΟΙΝ. ΓΝΩΣΕΩΝ.

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ.

ΓΛΥΚΙ τὸ ρόδον, ἀλλὰ περίξ αὐτοῦ ἔχει ἀκάνθας· εὐώδες τὸ κρίνον, ἀλλὰ βλαστάνει ἀναμείσον εἰς τὰς βάτους. Τερπνὸν τὸ ἔαρ, ἀλλὰ διαρκεῖ ὀλίγον· φαίδρον τὸ φέρος, ἀλλ' ὁ χειμὼν ἀφανίζει τὸ κάλλος του. Λαμπρὸν τὸ οὐράνιον τόξον, ἀλλὰ ταχέως γίνεται ἄφαντον· ἡ ζωὴ καλὴ, ἀλλὰ καταπίνει αὐτὴν ὁ θάνατος.

Ἐπάρχει τόπος, ὅπου τὰ ρόδα εἶναι χωρὶς ἀκάνθας· ὅπου τὰ ἄνθη δὲν εἶναι μὲ βάτους συμμιγμένα. Εἰς αὐτὸν βασιλεύει ἔαρ ἀτελεύτητον, καὶ λάμπει ἀνέφελον φῶς. Τὸ δένδρον τῆς ζωῆς αὐξάνει εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ· ποταμοὶ τρυφῆς ρέουσιν ἐκεῖ, καὶ βλαστάνουν ἄνθη ἀμαράντινα. Μυριάδες μακαρίων πνευμάτων ὑπάρχουν ἐκεῖ, καὶ περικυκλοῦσι τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ μὲ ὕμνον διηνεκῆ. Οἱ ἄγγελοι μὲ τὰς χρυσᾶς αὐτῶν κιθάρας ψάλλουν δοξολογίας ἀδιακόπως, καὶ τὰ χερουβίμ πετῶνται ἐπὶ πτερύγων πυρός!—Ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι ὁ παράδεισος· εἶναι ὁ τόπος τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὐδὲν κακὸν ἐμπορεῖ νὰ διατρίψῃ ἐκεῖ. Ὁ φρῦνος δὲν πρέπει νὰ πτύῃ τὸ φάρμακον αὐτοῦ μεταξὺ τῶν τρυγόνων, οὔτε ὁ φαρμακερὸς ὑσχύματος νὰ φυτρώῃ μεταξὺ τῶν γλυκερῶν ἄνθων· παρόμοια δὲν πρέπει κἀνεὶς τῶν ὅσοι πράττουν τὸ κακὸν νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν ἀγαθὸν ἐκείνιον τόπον.

Ἡ γῆ αὕτη εἶναι ἐρασμία, καθὸ γῆ τοῦ Θεοῦ· γέμει δὲ ἀπὸ πάμπολλα τερπνὰ πράγματα. Ἄλλ' ὁ τόπος ἐκείνος εἶναι πολὺ καλῆτερος. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχουν οὔτε λύπαι, οὔτε ἀρρώστιαί, οὔτε ἀδικίαι· ἐκεῖ δὲν θέλει πλέον μᾶς μαραίνειν τοῦ χειμῶνος τὸ ψύχος, οὔτε θέλει μᾶς πυρῶνειν ὁ καύσων τοῦ φέρος. Εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον δὲν γίνονται οὔτε πόλεμοι, οὔτε μάχαι, ἀλλ' ὅλοι ἀγαποῦν ὁ εἰς τὸν ἄλλον φερμῶς.

Ὅταν οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι μας ἀποθνήσκωσι καὶ βάλλωνται εἰς τὸν κρυερὸν τάφον, δὲν βλέπομεν αὐτοὺς πλέον ἐδῶ· ἀλλ' ἐκεῖ θέλομεν ἐναγκαλισθῆν αὐτοὺς πάλιν, καὶ ζῆν μετ' αὐτῶν, καὶ οὐδέποτε πλέον θέλομεν ἀποχωρισθῆν. Ἐκεῖ θέλομεν ἐνταμῶσειν ὅλους τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, περὶ τῶν ὁποίων ἀναγινώσκουμεν εἰς τὰ ἅγια βιβλία. Ἐκεῖ θέλομεν ἰδεῖν τὸν Ἀβραάμ, τὸν κλητὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν πατέρα τῶν πιστῶν· καὶ τὸν Μωϋσῆ, ὕστερον ἀπὸ τὰς μακρὰς αὐτοῦ περιπλανήσεις εἰς τὴν ἐρημον τῆς Ἀραβίας· καὶ Ἡλίαν, τὸν προφήτην τοῦ Θεοῦ· καὶ τὸν Δανιήλ, ὅστις ἐλυτρώθη ἀπὸ τὸ σπήλαιον τῶν λεόντων· καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰησοῦ, τὸν ποιμένα βασιλέα, τὸν γλυκὺν ψαλμῶδὸν τοῦ Ἰσραήλ. Αὐτοὶ ἠγαποῦσαν τὸν Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς, τὸν ἐδοξολογοῦν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον θέλουν δοξολογεῖν αὐτὸν καλῆτερα, καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν πλεῖοτερον. Ἄν ἡμεῖς εἰλικρινεῖς καὶ ἀφωτισμένοι Χριστιανοί, θέλομεν ἰδεῖν ἐκεῖ τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ὑπῆγεν ἐμπροσθεν ἡμῶν εἰς τὸν εὐδαίμονα ἐκείνιον τόπον· καὶ ἐκεῖ θέλομεν ἰδεῖν τὴν δόξαν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. Ἐδῶ δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἴδωμεν αὐτόν, ἀλλ' ἐδῶ θέλομεν τὸν ἀγαπᾶν. Τώρα πρέπει νὰ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ θέλομεν συχνὰ συλλογίζεσθαι περὶ τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ μακάριος αὐτὸς τόπος εἶναι ἡ οἰκία μας· ἐδῶ θέλομεν εἶσθαι ὀλίγον μόνον καιρὸν, ἀλλ' ἐκεῖ διαπαντὸς, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

ΠΡΕΠΕΙ νὰ καταργῆται πᾶς νόμος, ἄνευ τοῦ ὁποίου εἶναι εὐτυχέστεροι οἱ λαοί.—ΛΩΚΙΟΣ.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ.

Ἄριθ. 2.

ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΟΛΟΠΙΣΤΙΑ.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι Ἑθνικοὶ, ὅσοι τὸ Εὐαγγέλιον ἠσπάζθησαν, εἶπαμεν ἤδη ὅτι ἄνευ ἰσχυρῶν λόγων ἦτον ἀδύνατον ν' ἀποτινάξωσι τὰς παλαιὰς συνηθείας, καὶ τὰς παιδικὰς προλήψεις, καὶ τὴν τῶν πατρῶν θεῶν εὐλάβειαν, χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς καινοφανοῦς θρησκείας. Ἄλλ' ἴσως ὑπολάβῃς, ὅτι ταυτοτρόπως ἐνηγκαλίσθησαν καὶ οἱ ἐκείνων προπάτορες τὰς ἀρχαίας θρησκείας· τούτεστιν, ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ Διὸς, καὶ τῶν ἄλλων θεοτήτων, πρέπει νὰ εἰσῆχθῃ δι' ἀποδείξεων ἰσχυρῶν,—τούλάχιστον δι' ἀποδείξεων νομιζομένων ἰσχυρῶν. Ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα οὕτως εἶχεν. Οὐδὲν ἰστορήμα σώζεται τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν Ἑθνικῶν θρησκευμάτων· καὶ πιθανὸν ὅτι οὐδέποτε εἰσῆχθῃ κἀνὲν αὐτῶν διαμίας, ἀλλ' ὅτι αἱ διάφοροι δεσποταίμοιαι παρεσέδυσαν κατ' ὀλίγον, καὶ ἡ θρησκεία βαθμηδὸν διεφείρετο, καθ' ὅσον ἔχαναν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν γνῶσιν τοῦ ἐνὸς ἀληθινοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ὑποθέτομεν ὅτι καταρχὰς ἀπεκαλύφθη. Βίβαιοι εἶναι τούλάχιστον ὅτι οὐδὲ κἀν προσεποιούντο, ὅτι αἱ θρησκείαι αὐταὶ ἐπεστηρίζοντο εἰς ἀπόδειξιν τινὰ, ἀξίαν ἀκροάσεως. Καὶ τοπάλαι καὶ τὴν σήμερον μόνον λόγον τῆς πίστεως αὐτοῦ ἀποδίδει ὁ Ἑθνικός, ὅτι ταύτην παρέδωκαν εἰς αὐτὸν οἱ γονεῖς του. Διηγούντο μὲν πολλὰ τῶν θεῶν θαυματουργήματα· σχεδὸν ὁμοίως ἅπαντα ἔλεγαν ὅτι ἐνηργήθησαν μετὰ τῶν λαῶν, ὅτινες ἦσαν ἤδη τῶν θεῶν ἐκείνων λατρευταί· οὐχὶ δ' ὅτι αὐτὰ πρῶτον ἐλκυσαν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν θρησκείαν. Καὶ εἰς ὅλα δὲ τὰ θαύματα τῆς εἰδωλολατρίας ἐπίστευαν, μόνον διότι ἦσαν μέρος τῆς θρησκείας τῆς ὑπὸ τῶν ἰδίων γονέων παραδοθείσης. Οὐδέποτε κἀν προσεποιήθησαν, ὅτι ὑπῆρχεν ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας τῶν θαυμάτων ἐκείνων.

Ἡ δὲ Χριστιανικὴ θρησκεία διεκρίνετο ἀπὸ τούτων, ὡς ἐρρέθη, καθὸ εἰς ἀπόδειξιν ἐπιστηριζομένη· καθὸ προσφέρουσα λόγον, καὶ ἀπαιτοῦσα τοὺς Χριστιανούς νὰ γένωσιν ἱκανοί, ὥστε ν' ἀποδίδωσι λόγον τῆς πίστεως αὐτῶν.

Τινὲς ὁμοίως ἔχουν μίαν ἰδέαν, ὅτι δεικνύει αὐθάδειαν ὁ Χριστιανός, τούλάχιστον ὁ ἀπαίδευτος, ἐὰν ζητῇ ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὑπολαμβάνουν ὅτι τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι σημεῖον ἀπιστίας. Γνωρίζουν ὅτι πολλάκις αἱ Γραφαὶ δυνατὰ συνιστῶσι τὴν πίστιν ὡς τὸ πρῶτον κατῆκον τοῦ Χριστιανοῦ· καὶ φαντάζονται ὅτι ἡ πίστις αὕτη συνίσταται εἰς τὸ προθύμως καὶ σταθερῶς πιστεῦειν πᾶν ὅ,τι μᾶς λέγεται, καὶ εἰς τὸ μετὰ πεποιθήσεως ἐλπίζειν εἰς πᾶσαν ἐπαγγελίαν· καὶ ὅτι, ὅσον μικροτέρους ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν, καὶ ὅσον ὀλιγώτερον ἀμφιβάλωμεν, καὶ

ἐρευνῶμεν, καὶ ζητοῦμεν βάσεις τῆς πεποιθήσεως ἡμῶν, τόσον πλεοῦτερον δεικνύομεν πίστιν.

Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι σφάλμα ὅπως διόλου. Ἡ πίστις, περὶ ἧς ὁ λόγος καὶ ὁ ἐπαινος εἰς τὰς Χριστιανικὰς Γραφὰς, εἶναι πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς τυφλῆς ἐκείνης, ἧτις ἐπ' οὐδενὸς λόγου στηρίζεται. Ἡ ἐσχάτη αὕτη καλεῖται εὐκολοπιστία μᾶλλον παρά πίστις. Ὅποταν πιστεύῃ τις χωρὶς ἀποδείξεως, ἢ ἐναντίον ἀποδείξεως, τότε εἶναι καὶ λέγεται εὐκολοπίστος· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ποτὲ κἀνεὶς δὲν ἐπαινεῖται· ἐκ τοῦ ἐναντίου, πολλάκις ὀνειδίζονται εἰς τὰς Γραφὰς ὡς ἄπιστοι οἱ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς εὐκολοπιστίας δεικνύοντες· τούτεστιν, ὅτι δὲν ἔκριναν δικαίως κατὰ τὴν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ μόνον ἐπίστευαν τὰ μὲ τὰς προλήψεις αὐτῶν σύμφωνα, καὶ ἐπεῖθοντο εἰς ὅποιονδήποτε, ὅστις τὰς προλήψεις αὐτὰς ἐκολάκευε.

Τοῦτο δ' ἐπρατταν ὅσοι ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑθνικῶν δὲν ἤθελαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν λατρείαν τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, καὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τῶν ἄλλων αὐτῶν θεῶν. Πολλοὶ τῶν Ἑφραίων, ὡς ἀναγινώσκουμεν εἰς τὴν βίβλον τῶν Πράξεων, διήγειραν θόρυβον κατὰ τοῦ Παύλου, ζήλω φερόμενοι ὑπὲρ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς. Ἐὰν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἡ πίστις τόσον μεγαλητέρα πρέπη νὰ λογίζεται, καθ' ὅσον ἔχει μικροτέρας αἰτίας νὰ πιστεύῃ, οὗτοι ἐξ ἀνάγκης ἔχον μεγαλητέραν πίστιν ὅποιουδήποτε, ὅστις τὸ Εὐαγγέλιον ἐδέχθη, καθότι ἐπίστευαν εἰς τὴν θρησκείαν αὐτῶν χωρὶς οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως.

Ἄλλ' ἡ τῶν ἡμετέρων ἱερογράφων πίστις ἔχει νόημα πάντῃ διάφορον. Ὅταν ἐπαινῶσι τινὸς πίστιν, κἀμνοῦσιν αὐτὸ διότι ἀκροάζεται εἰλικρινῶς τὰς ἀποδείξεις, καὶ κρίνει κατὰ τοὺς περιστανομένους λόγους. Ἡ τῆς πίστεως δυσκολία καὶ ἀρετὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐλπίζῃ τις καὶ νὰ πιστεύῃ οὐχὶ ἐναντίον τῶν ἀποδείξεων, ἀλλ' ἐναντίον τῶν προσδοκιῶν καὶ προλήψεων, ἐναντίον τῶν κλίσεων καὶ παθῶν καὶ συμφερόντων αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ ἀναγινώσκουμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς παρεστήσεν ἱκανὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐκ Θεοῦ ἐλεύσεώς του—εἶπε, Ἐὰν ἐργάζομαι (ἢτοι, τὰ θαύματα) ἐγὼ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, (τούτεστι, δι' ἐξουσίας τοῦ πατρὸς μου), ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἐὰν δὲν πιστεύετε εἰς ἐμὲ, πιστεύσατε εἰς τὰ ἔργα μου· δηλαδή, ἂν ἡ καρδιά σας δὲν αἰσθάνεται τὴν καθαρότητα καὶ ἀγιουσύνην τῶν ὅσα ἐγὼ διδάσκω, πρέπει τούλάχιστον νὰ ὁμολογήσετε, ὅτι οὐδεὶς ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν, ἐὰν μὴ ἡ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ μανθάνομεν ὅτι ταῦτα αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἐμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Ὁμολογοῦν ὅτι ἐθαυματοῦργει, ὡς ὁμολογοῦσιν αὐτὸ τὴν σήμερον οἱ ἀπιστοῦντες Ἰουδαῖοι. Ἄλλ' ἠλπίζαν ὅτι ὁ Μεσσίας ἐμελλε νὰ ἔλθῃ μετὰ μεγάλης κοσμικῆς δυνάμεως καὶ λαμπρότητος, ὡς ἡγεμῶν νικηφόρος, ὅστις ν' ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς τῶν Ῥωμαίων κυριότητος, καὶ νὰ κάμῃ τὴν Ἱερουσαλήμ πρωτεύουσαν μεγαλοπρεποῦς αὐτοκρατορίας. Δυσηρε-

στήθησαν λοιπόν και έσκανδαλίσθησαν, ως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς κατήγετο ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ, ἐξουθενημένην κώμην τῆς Γαλιλαίας, χωρὶς κοσμικῆς τινὸς πομπῆς καὶ μεγαλειότητος, πτωχοῦς μόνον ἀλιεῖς καὶ χωρικοὺς λαβὼν ὡς ὀπαδοῦς του. Ὄθεν καὶ ἀπέβαλλαν αὐτὸν, λέγοντες, 'Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται;' 'Τούτου δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.' 'Προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγήγερται.' Οὕτω δὲ κατεπέδοντο, (ὡς οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν μέχρι τῆς σήμερον), ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτον ἐμπειρὸς τις μάγος, θαυματουργῶν ὄχι ἐκ θείας δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ τῆς βοήθειας πονηρῶν τινῶν πνευμάτων, ἢ δαιμόνων, μετὰ τῶν ὁποίων συνεκοινωνεῖ. Μολονότι περιήρχετο ἀγαθοποιῶν, θεραπεύων τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τεθλιμμένους, καὶ τὸ καθαρῶτατον σύστημα τῆς ἠθικῆς διδάσκων, μ' ὅλον τοῦτο ἐνόμιζαν αὐτὸν πλάνον, ὅστις 'οὐκ ἐξέβαλλε τὰ δαιμόνια, εἰμὴ ἐν τῷ Βεελζεβούβ, τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.'

'Ἄλλ' ἐὰν μετὰ πομπῆς ἐπαρρησιάζετο, ὑποσχόμενος νὰ πληρῶσθαι τάχα τὰς προσδοκίας αὐτῶν, καὶ κηρύσσειν τὴν ἀπὸ τοῦ Ῥωμαίου ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος, τότε, καὶ οὐδεμίαν θαυματουργὴν δυνάμιν ἐὰν παρίστανε, πολλοὶ ἀσμένως ἤθελαν αὐτὸν ὑποδεχθῆναι. Καὶ τῶν αὐτῶν, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐδηλοποίησε τοῦτο, καὶ προεῖπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 'Πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, (τουτέστιν, ἀναδεχόμενοι τὸν ἐμὸν χαρακτήρα), λέγοντες, 'Εγὼ εἰμι ὁ Χριστὸς, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.' Καὶ πάλιν, 'Εγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, (τουτέστι, μὲ τὴν ἐξουσίαν καὶ δυνάμιν τοῦ πατρὸς μου), καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, (τουτέστιν, ἄξιῶν νὰ πιστευεῖται ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, χωρὶς θαυματουργημάτων), αὐτὸν λήψετε.'

Οὕτω δὲ καὶ ὄντως ἐγίνετο· διότι κατὰ τὴν τελευταίαν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ πολλοὶ πλάνοι ἐπαρουσιάσθησαν, ἕκαστος διΰχυριζόμενος ὅτι τάχα ἦτον ὁ Χριστὸς, πλήθη δὲ κατόπιν αὐτῶν σύροντες, τοὺς ὁποίους κατέπειθαν νὰ κάμνωσιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὴν πλέον ἀπονουμένην ἀντίστασιν· ἔωσον, τέλος, ἢ πόλις ἠλώθη, καὶ τὸ ἔθνος ἀνετράπη ἐξ ὀλοκλήρου.

'Ὅσοι λοιπὸν Ἰουδαῖοι ἐπίστευσαν πλάνον τινὰ ἐκ τούτων, ὠδηγήθησαν εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην ὑπὸ τῶν ἰδίων προλήψεων καὶ προσδοκιῶν καὶ ἐπιθυμιῶν· οὐχὶ δὲ ὑπὸ τινος ἀποδείξεως. Αὐτοὶ ἄρα ἐφάνησαν μᾶλλον εὐκολόπιστοι παρ' οἱ Χριστιανοί. Καὶ ὅμως αὐτοὶ οὗτοι οἱ Ἰουδαῖοι κατηγοροῦνται ὡς ἄπιστοι. Ἐκ τούτου σαφῶς ἐμπορεῖς νὰ ἴδῃς, ὅτι ἡ πίστις, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦν οἱ Εὐαγγελιστᾶι, δὲν εἶναι τυφλὴ τις εὐκολοπιστία, ἀλλὰ τὸ ν' ἀκούωμεν εὐλικρινῶς τὰς ἀποδείξεις, καὶ νὰ κρίνωμεν ἀδόλως κατ' αὐτάς, χωρὶς νὰ παρασυρόμεθα ὑπὸ προλήψεων καὶ ἐπιρροειῶν.

Περὶ πλέον, εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἐπινοοῦνται οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Βεροίας ὡς εὐγενέστεροι (τουτέστιν, εὐλικρινέστεροι) τῶν ἐν Θεσσαλονικῇ, ἐπειδὴ

ἠρένων τὰς Γραφὰς, (τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης), ὥστε νὰ ἴδωσιν ἐὰν ὅσα οἱ Ἀπόστολοι ἐδίδασκαν εἶχαν οὕτως.

Σαφές λοιπὸν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἐνόουν διὰ τῆς Χριστιανικῆς πίστεως τυφλὴν συγκατάθεσιν χωρὶς τινος λόγου· καὶ ἂν ἐπιθυμῶμεν ὑπ' αὐτῶν νὰ διδασκώμεθα, πρέπει νὰ ἤμεθα ἔτοιμοι αἰεὶ πρὸς ἀπολογία παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος.

ΠΕΡΙ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ.

ΘΕΛΕΙΣ νὰ ἐμποδίσῃς τὰ ἀδικήματα; Νομοθέτει νόμους ἀπλοῦς καὶ σαφεῖς· ἔνωσε ὅλην τοῦ ἔθνους τὴν δυνάμιν εἰς ὑπεράσπισιν τῶν νόμων, καὶ μὴ ἀφίνης εἰς κἀνένα τὴν ἐξουσίαν νὰ τοὺς παραβαίη· ἄς προστατεύωσιν οἱ νόμοι σου ὄλους γενικῶς τοὺς πολίτας, καὶ ὄχι τὰς διαφορὰς τάξεις τῶν πολιτῶν. Ἄς μὴ φοβῶνται παρὰ μόνους τοὺς νόμους οἱ πολῖται. Ὁ φόβος τῶν νόμων εἶναι σωτήριος· ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ πολιτοῦ ἀπ' ἄλλον συμπολίτην γίνεται πηγὴ πολλῶν ἀδικημάτων ὀλέθριος. Εἶναι φυσικὰ αἱ δουλωμένα ψυχὰ καὶ πλέον φιλήθοιοι, πλέον ἄσωτοι, πλέον σκληραὶ παρὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἐλευθέρων. Οἱ ἐλεύθεροι καταγίνονται εἰς τὰς ἐπιστήμας, ἐξετάζουσι τοῦ ἔθνους τὰ συμπεριφέροντα, ἔχουν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν παραδείγματα μεγάλα, τὰ ὁποῖα μιμοῦνται. Οἱ δοῦλοι, ἀρκοῦμενοι εἰς τὸ σήμερον, ζητοῦν μὲ τὸν φόβον τῆς ἀσωτίας νὰ λησμονήσωσι, κἂν πρὸς ὀλίγον, τὴν ἐξουδένωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται. Ὅντες συνειδησμένοι εἰς τὴν ἀδηλοποίησιν τῆς ἐκβάσεως παντὸς πράγματος, νομίζουσι ἀμφίβολα καὶ αὐτὰ τῶν ἰδίων ἀδικημάτων τὰ ἐπακολουθήματα· καὶ ἡ ἀμφίβωλία ἐξάπτει πλέον τὸ πάθος, τὸ ὁποῖον τοὺς παρακινεῖ εἰς τὰς κακίας.—ΒΕΚΚΑΡΙΑΣ.

ὍΣΤΙΣ ἐξοδεύει τὸν καιρὸν εἰς τὰ ἀνωφελῆ, ἢ πολλὰ ὀλίγου ἄξια, εἰς ἐκεῖνον καιρὸς δὲν μένει διὰ τὰ ἀξιόλογα. Καὶ ἂν κατὰ δυστυχίαν ὁ εἰς ἐκεῖνα δαπανώμενος καιρὸς ἦναι ὁ καιρὸς τῆς νεότητος, οἱ τύποι τῆς οὐτιδανοσχολίας μένουσι διαπαντὸς ἀνεξάλειπτοι εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ τὸν κάμνουσι ἀνεπιτήδειον πάσης φιλοσοφικῆς θεωρίας.—ΚΟΡΑΗΣ.

Τῆς ἀληθινῆς παιδείας θυγάτηρ εἶναι ἡ παρρησία, ἣν οὐκ ἔχουσι τῆς ἀληθείας, καὶ ἡ ἀφοβία αὐτῆς κήρυξις ἐπὶ τῶν θωμάτων· ὅθεν, ὅπου βλέπεις ἐλευθέρων τὴν τυπογραφίαν, ἐκεῖ πιστεῦε ὅτι εἶναι ἀρετὴ, εἰρήνη, ἀσφάλεια, ἐλευθερία τῶν πολιτῶν. Ὅπου πολεμεῖται, ἐκεῖ μὴ ἀμφιβάλλῃς ὅτι ἐγεννήθη ἡ κυφορεῖται τύραννος.—ΦΡΑΓΚΑΙΝΟΣ.

Ὁ ΑΡΧΗΘΕΝ κἀκιστ' ἀναθραμμένον ἀνθρώπος, ὅσον πλειοτέρας ἐπιστήμας ἐπειτα διδασκῆται, τόσο γίνεται ἀχρεϊέστερος.—ΚΟΡΑΗΣ.

ΟΙ ΑΣΣΑΣΣΙΝΟΙ.

Εἰς τὸν δεύτερον τόμον τῆς Ἀποθήκης περιεγράψαμεν τὴν ληστρικὴν συμμορίαν τῶν Οὐγγῶν, ἣτις κατὰ πολλοὺς αἰῶνας ἀτιμωρῆτως ἠνώχλει τὴν Ἰνδοστάν, ἔωσον πρὸ τινῶν ἐτῶν, δραστηριώτερα λαβοῦσα μέτρα ἢ Βρετανικὴ ἀρχὴ, πάντας σχεδὸν ἐξολόθρευσε. Ἦναι δὲ ἄς διευθύνωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς αἵρεσιν Μωαμεθανικὴν, λεγομένην τῶν ἄσασσίνων, ἢ τῶν Ἰσμαηλιτῶν, ἣτις τόσοσιν αἰφνιδίως καὶ πανούργως ἐφόνευσαν, ὥστε κατ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην ἐπεκράτησε νὰ καλῆται ἄσασσίνος ὁ Ἕλληνας δολοφόνος.

Ἀνεφάνη δὲ ἡ αἵρεσις περὶ τὸ 1090, θεμελιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Χασσάν Σαβάχ, εἰς βουνώδη χώραν πλησίον τῆς Κασπίας Θαλάσσης· ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὀλίγα τινὰ, ἐξ ὧν προήλθεν ἡ τῆς συμμορίας ταύτης σύστασις.

Σχεδὸν ἅπαντες γνωρίζουσι, ὅτι ὁ Μωαμεθανισμὸς ἐβλάστησεν εἰς τὴν Ἀραβίαν κατὰ τὸν ἔβδομον αἰῶνα· ὡς δόγματα δ' ἐκήρυξεν, —ὅτι ὑπάρχει ἕνας μόνον Θεὸς, καὶ ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ προφήτης αὐτοῦ, —ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὀφείλει νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Θεὸν, εἰς τοὺς ἀγγέλους, καὶ εἰς τοὺς προφήτας, εἰς τελευταίαν ἡμέραν κρίσεως, καὶ εἰς προορισμὸν· καὶ ὅτι αἱ θρησκευτικὰ τελετὰ συνίστανται εἰς νίψιν, προσευχὴν, νηστείαν, ἐλεημοσύνην, καὶ ὀδοπορίαν εἰς τὴν Μέκκαν. Ἐξω τοῦ παρόντος σκοποῦ μας ἤθελον εἰσεῖναι νὰ ἱστορήσωμεν τινὲς τῶν ἡθρησκείας ἐξηπλώθη, ἢ ὁποίας ἡθονὰς ὑπέσχετο εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν· παρατηροῦντες μόνον ὅτι καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα διέφερον ὄλως διόλου τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, στρέφομεν τὴν προσοχὴν εἰς αἰρετικὸς τινὰς Μωαμεθανούς.

Μόλις ἐτελεύτησεν ὁ Μωάμεθ, καὶ ἤρχισαν ἐριδες περὶ τοῦ ποῦ αὐτὸν νὰ διαδεχθῆ. Φόνοι καὶ ἀταξίαι ἐπεκράτησαν. Μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ἀνεφύθησαν ὄχι ὀλιγώτεροι τῶν ἔβδομηκοντα δύο αἰρέσεων, αἱ ὁποῖαι ὅμως ἦσαν ἐσχισμένοι εἰς δύο μεγάλα κόμματα· —τοὺς Σουννίτας, καὶ τοὺς Σχίτας, ὅτινες δὲν ἐγνώριζαν τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν ὡς διάδοχον τοῦ προφήτου. Οἱ ἐν Περσίᾳ Μωαμεθανοὶ ἀνήκον εἰς τὴν δευτέραν κλάσιν, οἱ δὲ εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὰ γειτονικά μέρη εἰς τὴν πρώτην. Οἱ Σχίται, ἢ, ὡς ἄλλως ὀνομάζονται, οἱ Σχεάδες, ἦσαν διηρημένοι μεταξὺ τῶν ὡς πρὸς ἄρθρα τινὰ θρησκευτικὰ, ἐὰν, παραδείγματος χάριν, ὁ πρὸς καιρὸν διάδοχος τοῦ Μωάμεθ εἶχεν ἢ δὲν εἶχε θεῖκας ιδιότητας. Τὰς διαιρέσεις ταύτας καὶ φιλονεικίας ἤξανα πολιτικοὶ καὶ φιλόδοξοι σκοποὶ, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ ἐναντιότης ἐγίνετο τόσοσιν σφοδρὰ, ὡς νὰ ἦσαν ἅπαντες ἐτερόθρησκοι.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν Μωαμεθανικῶν αἰρέσεων ἄλλαι εἶχαν κοσμικὴν δυνάμιν, καὶ ἄλλαι ὄχι, ἦτον ἐπόμενον αἱ δευτέραι νὰ ζητήσωσι τὴν καταστροφὴν τῶν πρώτων. Ἐκ δὲ τῶν σχεδίων, ὅσα εἰς τοῦτο ἀπέβλεπαν, ἦτον ἐν,

συστηθῆν ὑπὸ τινος Ἀβδαλλάχ, εἰς τὴν Περσίαν, κατὰ τὸν ἔνατον αἰῶνα. Αὐτὸς ἀπετίναξε μέχρι τινὸς τὰ δόγματα τοῦ Μωαμεθανισμοῦ, καὶ διέδωκε πίστιν ἰδίαν αὐτοῦ· ὁ ἀληθινὸς σκοπὸς ἦτο νὰ ἀνατρέψῃ τοὺς τότε ὑπάρχοντας Καλιφάδας, καὶ νὰ στερεώσῃ τὴν ἡγεμονίαν εἰς οἰκογένειαν λεγομένην Ἰσμαήλ, ἢ Ἰσμαηλίτας. Δι' ὀλοκλήρον ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρχεν ἕρις μεταξὺ τῆς αἰρέσεως ταύτης καὶ τῶν κρατούντων Καλιφάδων.

Εἰς τῶν Ἰσμαηλιτῶν τούτων εὐρήκε τρόπον νὰ κυριεύσῃ τὴν Αἴγυπτον, ὥστε ὑπῆρχαν συγχρόνως δύο Καλιφάδες, ὁ μὲν εἰς τὸ Βαγδάτιον, ὁ δὲ εἰς τὸ Κάιρον, ὅτινες ἔτρεφαν πρὸς ἀλλήλους ἐχθρὰν θανάσιμον. Ὁ Αἰγύπτιος Καλιφᾶς καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἐθεωροῦντο ὑπ' ἄλλων Μωαμεθανῶν ὡς αἰρετικοί· διότι φαίνεται ὅτι διεκήρυτταν νέα καὶ ἀλλόκοτα δόγματα. Μυστικὴ ἑταιρεία ὑπῆρχε συστημένη μεταξὺ τῶν, πρόεδρον ἔχουσα τὸν Καλιφᾶν. Εἰς τὴν ἑταιρείαν ταύτην ἐδέχοντο μειράκια, μετὰ διδασκαλίαν ἀκριβεστάτην· ἀφοῦ προῦδουαν μέχρι τινὸς, εἶχαν νὰ ὀμνύωσι μυστικότητα αἰώνιον ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν δογμάτων, ὅσα ἐτι ἐμείλλαν νὰ διδασκῶσιν, τὰ ὁποῖα σχεδὸν κατήντων εἰς ἀθεῖαν· ἢ μέλλουσα κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις ἐλέγετο ψιλὸν ὄνειρον, —οὐδὲν ἔπρεπε νὰ πιστεύεται, —τὰ πάντα δὲ ἦτο συγχωρημένον νὰ γίνονται.

Ἀμφιβάλλουσι τινὲς ἐὰν πραγματικῶς διεδόθησαν τοιαῦτα δυσσεβῆ δόγματα· ἀλλ' ὅπως κἂν ἔχη τοῦτο, ἡ μυστικὴ ἀδελφότης, ἀποστόλους πέμπουσα εἰς πᾶσαν χώραν Μωαμεθανικὴν, ἐξήτει ν' ἀποσπᾶ τὴν τῶν ὑπῆκόων πίστιν ἀπὸ τῶν Καλιφᾶν τοῦ Βαγδατίου, καὶ νὰ μεταφέρῃ αὐτὴν εἰς τὸν Ἰσμαηλιτὴν Καλιφᾶν.

Περὶ τὰ μέσα τῆς ἐνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ἀνὴρ ἀγγίχινος καὶ φιλόδοξος διέτριβεν εἰς τὴν Περσίαν, τὸνομα Χασσάν Σαβάχ. Ἦτον ἀνησύχου διαθέσεως, καὶ κατεγίνετο εἰς ἀπόκτησιν δυνάμεως δι' ὁποῖωνδὴποτε μέσων· ὅθεν καὶ περιεπλέχθη μὲ τοὺς ἐν Περσίᾳ κρατοῦντας. Τὸν καιρὸν τοῦτον, εἰς τῶν ἀπεσταλμένων τῆς ἐν Κάιρῳ μυστικῆς ἀδελφότητος, περιοδεύων τὴν Περσίαν, ἔλαβε σχέσεις μετὰ τοῦ Χασσάν Σαβάχ, καὶ εἰλικυσεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰσμαηλιτικὴν φατρίαν. Φαίνεται δὲ δίκαιον νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ Χασσάν Σαβάχ εὐλικρινῶς ἐπέστρεψεν εἰς τὸ φρόνημα ὅτι οἱ Ἰσμαηλίται ἦσαν οἱ ἀληθεῖς ἀπόγονοι τοῦ Μωάμεθ, ὅσον καὶ ἂν μετέβαλεν ὕστερον τὰ σχέδιά του ἢ φιλοδοξία. Ἐνταῦθα ὅμως χρεῖα νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τὰ δυσσεβῆ δόγματα τῆς μυστικῆς ἀδελφότητος δὲν ἐκοινοποιοῦντο εἰς προσηλύτους, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς ἀφοσιωμένους ὑπῆρτας τῆς ἑταιρείας.

Ὁ Χασσάν παρεκινεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ νὰ προσκολληθῆ εἰς τὸν Ἰσμαηλιτὴν Καλιφᾶν. Πράξας δὲ οὕτω, ἀπ' ἄλας τὴν πλέον ἐντιμὸν καὶ φιλόφρονον ὑποδοχὴν· τοῦτο συνέβη τὸ 1078. Ἀλλὰ, μολονότι τόσοσιν εὐμενῶς ὑπεδέχθη αὐτὸν ὁ Καλιφᾶς, ταχέως ὅμως περιεπλέχθη εἰς ἐριδας μετὰ κόμματα διαφιλονεικούντα περὶ τῆς τοῦ θρόνου δια-

δοχής. Κατά συνέπειαν τούτου, ήναγκάσθη, αναχωρήσας εκ της Αιγύπτου, να υπάγη εις την Συρίαν.

Φαίνεται δὲ, ὅτι σπουδαίως ήρχισε τώρα να υποθάλη σκοπούς περί συστάσεως ἰδίου αὐτοῦ κράτους, ανεξαρτήτου ἀφ' ἑκατέρου Καλιφᾶ· ἀλλ' ἀνίσχυρος ὢν ἐτι ὥστε να ἐλκύσῃ ὀπαδοὺς, ἐφάνη κατὰ πρῶτον ὡς ἐπιτροπος τοῦ Ἰσμαηλίτου Καλιφᾶ. Περιήλθε διάφορα μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Περσίας, τέλος δ' ἔστρεψεν ἐντὸς ὑψηλοῦ τινοῦ ὀρεινοῦ φρουρίου, καλουμένου Ἀλαμουτ (τουτέστι Γυπὸς Φωλεᾶ), ἐγγὺς τῶν μεσημβρινῶν συνόρων τῆς Κασπίας Θαλάσσης. Εἰς τὸ φρούριον τοῦτο ἔμεινε τριάκοντα πέντε χρόνους, μηδέποτε ἀφήσας αὐτὸ εἰς κάμμιναν περίστασιν, ἀλλὰ κηρύττων δόγματα καὶ διατάγματα ἐκδίδων, τὰ ὁποῖα ἐνήργουν οἱ ἀφωσιωμένοι ὀπαδοὶ του. Ἐγνωρίζετο, ἐκ φήμης τοῦλάχιστον, ὡς ὁ Ἰέρων τοῦ Βουνοῦ, ἢ κάποτε ὡς ὁ Σείχης τοῦ Βουνοῦ, καὶ ἦτον ὁ θεμελιωτὴς καὶ ἀρχηγὸς τῆς συμμορίας ἢ τοῦ τάγματος, τοῦ λεγομένου τῶν Ἀσασσίνων. Ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς λέξεως ταύτης ὑπάρχουν γινῶμαι διάφοροι· οἱ μὲν ὑποθέτουν ὅτι παράγεται ἀπὸ Χασσάν, τὸν θεμελιωτὴν τῆς αἰρέσεως, οἱ δὲ ἀπὸ Χασσὶς, τὸνομα ὑπνωτικοῦ τινοῦ, διδομένου εἰς τινὰς τῶν συναδελφῶν.

Ἐπιθυμητὸν ἐφάνη ἐν συντομίᾳ να διηγηθῶμεν ὅσα προηγήθησαν, καὶ, τρόπον τινὰ, ἐπέφεραν τὴν ἐν Ἀλαμουτ σύστασιν τοῦ Χασσάν Σαβᾶχ, ὥστε να νοήσωμεν καλῆτερα τὴν φύσιν τῆς αὐτοῦ ἀδελφότητος. Εὐρίσκομεν ὅτι ἐστάθη ἐπιτήδειος καὶ φιλόδοξος ἀνὴρ, ὅτι ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς στάσεις, αἵτινες περιέσπων τὰς Μωαμεθανικὰς πολιτείας, καὶ ὅτι κατέστη φύλαρχος ἐπὶ τέλους. Ἀνάγκη τώρα να προβῶμεν.

Τὸ 1090 κατέλαβε διὰ βίας τὸ Ἀλαμουτ· καὶ παρὰ ταῦτα ήρχισε τὴν πραγματοποιήσιν τῶν σχεδίων αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ὀνομαστικῶς μὲν ἦσαν να ὑποστηρίξῃ τὸν Αἰγύπτιον Καλιφᾶν, ὄντως δὲ να ἰσχυροποιήσῃ ἑαυτόν. Εἶχεν ἰδεῖν ὅτι τὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐταιρείας ἄθεα δόγματα δὲν ἦσαν ἀρμόδια να κάμωσι σταθεροὺς ὀπαδοὺς· ὅθεν αὐτὸς ὑπεκρίνετο εὐλάβειαν. Κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Von Hammer,—

Ἡ μακροχρόνιος πείρα καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐκτεταμένη γινῶσις, ἡ τῶν πολιτικῶν καὶ τῆς ἱστορίας βασιτάτη σπουδῆ, ἐδίδαξαν τὸν Χασσάν ὅτι σύστημα κακῆθες καὶ ἄθεον ἐπιφέρει τὸν ὄλεθρον μᾶλλον παρά τὴν στέρωσιν τῶν δυναστειῶν, καὶ τὴν σύγχυσιν μᾶλλον παρά τὴν τάξιν τῶν πολιτειῶν· ὅτι ἡ ἀνομία ἐμπορεῖ να ἦναι ὁ κανὼν τοῦ ἀρχοντος, ἀλλ' οὐδέποτε ἀρμόζει να ἦναι ὁ κώδικς τοῦ ὑπάρχοντος· ὅτι τοὺς πολλοὺς κρατοῦσιν οἱ ὀλίγοι διὰ τοῦ χαλινοῦ τῶν νόμων· καὶ ὅτι ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ θρησκεία εἶναι τὰ καλῆτερα ἐχέγγυα τῆς ὑπακοῆς τῶν λαῶν καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἡγεμόνων.

Βαθμηδὸν ὁ Χασσάν ἐσύστησε τάγμα ἢ ἀδελφότητα εἰς τὸ Ἀλαμουτ, συγχειμένην ἐκ διαφόρων βαθμῶν ἢ

τάξεων. Ἀρχηγὸς ἦτο φυσικᾶ ὁ ἴδιος, καλούμενος Σείχης· ὑπ' αὐτὸν ἦσαν τρεῖς μεγάλοι προεστώτες· εἰς τὸν τρίτον βαθμὸν ἦσαν οἱ μεμνημένοι· εἰς τὸν τέταρτον οἱ σύντροφοι, ἢ ἑταῖροι· ὁ πέμπτος συνίστατο ἀπὸ τοὺς εὐλαβεῖς· καὶ ὁ ἕκτος ἀπὸ τοὺς νεοφύτους. Ἐκάστη τάξις εἶχεν ἰδίαν τῆς χρέη· τὰ πάντα δὲ ἦσαν διατεταγμένα εἰς τρόπον, ὥστε ὑπερηξάναν τὴν δύναμιν τοῦ Χασσάν· εἰς τοὺς μεμνημένους ἐδίδε τρεῖς παραγγελίας.—1ον, Ἀδιστακτικῶς να ὑπακούωσιν αὐτὸν κατ' ὅλα· 2ον, Να φυλάττωσιν ἀπαρβίαστον μυστικότητα· 3ον, Ὅτι ἐσυγχωρεῖτο να ἐρμηνεύωσι τὸ Κοράνιον ὅπως ἡγάπων·—σχεδὸν ὡς να ἔλεγε, Καταπατεῖτε τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν. Εὐκόλως βλέπει καθεὶς, ὅτι τὸ τρίτον τῆς διδασκαλίας ἀρθρον ἦτον εἶδος ἀνταμοιβῆς διὰ ὑπακοὴν εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεῦτερον.

Ὡς πρὸς τὰς κατωτέρας ὁμοῦς τάξεις, τοὺς εὐλαβεῖς λόγου χάριν, τὸ σχέδιον ἦτο διάφορον. Ἐπὶ τούτων ὁ Χασσάν ἐνήργει κατὰ τὴν προεξηρημένην πολιτικὴν, δηλαδή, τοῦ δεσμεύειν πρὸς ἑαυτὸν τοὺς ὑπάρχοντες διὰ τῆς θρησκείας. Οἱ σύντροφοι ἐχρησίμευαν ὡς ἀπόστολοι διὰ να κάμωσι προσηλύτους καὶ να διαπραγματεύωνται. Οἱ δ' εὐλαβεῖς διέτρεχαν ὄλην τὴν ἐπιφάνειαν τῶν Μωαμεθανικῶν χωρῶν, δολοφονοῦντες μὲ τὸ ξίφος ὁποιοῦνδήποτε ὁ ἀρχων τοῦ Ἀλαμουτ ἐνυρεστεῖτο να διορίσῃ, χωρὶς ποσῶς να ἐξετάζωσι πόθεν εἰς τοῦτο παρεκινεῖτο. Ἡμεῖς δ' εὐκόλως ἐμποροῦμεν να εἰκάσωμεν, ὅτι ὁ πόθος τῆς στέρωσεως τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κράτους ἔφερον αὐτὸν εἰς τὰς τόσον ἀπανθρώπους διαταγὰς. Οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πλοῦσιοι ἐπιπταν γενικῶς ὑπὸ τὰ ξίφη τῶν εὐλαβῶν· οὕτω δ' ἐνεπνέετο κρύφιος φόβος, ὅστις τὰ μέγιστα ἐβοήθει τὰ σχέδια τοῦ Χασσάν· καθὸτι οὐδεὶς ἐγνωρίζε πόσον ἐγγὺς εὐρίσκετο Ἀσασσίνος τις.

Οἱ Ἀσασσῖνοι γενικῶς ἡγοράζοντο ἢ ἐκλέπτοντο ἀπὸ τοὺς γονεῖς αὐτῶν νέοι ὄντες, ἀνετρέφοντο δὲ με ἀυστηροτάτας προφυλάξεις· ἐσπούδαζαν, πρὸ πάντων, τοῦτο να ἐντυπώσωσιν εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν, ὅτι ὁ Σείχης ἦτο παντοδύναμος· καὶ ὅτι οὐχὶ μόνον ἐγκληματικόν, ἀλλὰ καὶ πάντῃ ἀδύνατον ὑπῆρχε να διεκφυγῇ τις τὰς προσταγὰς αὐτοῦ, αἵτινες ἔπρεπε να θεωρῶνται ὡς ἀποκαλύψεις ἐκ Θεοῦ. Εὐκόλως ἐμπορεῖ τις να νοήσῃ ὁποῖα πρέπει να ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τοιούτων δογμάτων, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐμφυτευομένων, καὶ συνυφαινομένων μετ' αὐτῆς τῶν εὐλαβῶν τῆς ὑπάρξεως. Ἐνεδύοντο λευκά, με ζώνην ἐρυθρὰν καὶ με φέσια κόκκινα, πάντοτε φοροῦντες καὶ ὀξεία ἐγχειρίδια. Ὅτε ὁμοῦς εἶχαν να ἐκτελέσωσι παραγγελίαν τινὰ, ἐλάμβαναν παντὸς εἶδους προσχήματα. Ἔργον αὐτῶν ἦτο να ἐκβάλλωσιν ἀπὸ τὸ μέσον ἅπαντας, ὅσους ἐφοβεῖτο ἢ ἐμίσει ὁ Σείχης, περιήρχοντο δὲ πᾶσαν κόγχην τῆς Συρίας καὶ τῶν γειτονουόντων μερῶν. Κατὰ τὴν ἰσχυρὰν φράσιν τοῦ Von Hammer, 'αἱ αἰχμαὶ τῶν ξιφῶν αὐτῶν ἦσαν πανταχοῦ· αἱ δὲ λαβαὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ

Χασσάν.' Ἐρρέθη ὅτι, ὁπότε οἱ εὐλαβεῖς ἀπητοῦντο να ἐνεργήσωσι κινδυνώδη τινὰ ἢ σπουδαίαν παραγγελίαν, ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπνωτικὸν ἰσχυρότατον, ὑπὸ τὴν ἐπιβρόχην τοῦ ὁποῖου μετεκομίζοντο εἰς τὸν κῆπον τοῦ Ἀλαμουτ, ὅπου, ἐξυπνοῦντες, εὐρίσκοντο περικυκλωμένοι ἀπὸ πᾶν ὅ,τι δύναται να ἐρεθίσῃ καὶ να γοητεύσῃ τὴν φαντασίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις. Ἐλέγετο δ' εἰς αὐτοὺς, ὅτι αὕτη ἦτο πρόγευσις τοῦ παραδείσου, εἰς τὸν ὁποῖον ἤθελαν υπάγειν, ἐὰν ὑπήκουαν ἀδιστακτικῶς τὰς διαταγὰς τοῦ Σείχου. Οὕτω βλέπομεν ὅτι αἱ αὐταὶ σαρκικαὶ καὶ ἀνόσιοι περὶ ἀνταμοιβῶν ἰδέαι ἠρέ-

θιζαν τοὺς εὐλαβεῖς ὡς τοὺς μεμνημένους, μολοντί κατὰ διάφορον τρόπον.

Ἐχομεν λόγους να ὑποθέσωμεν, ὅτι ἀρκετὸς χρόνος παρήλθε πρὶν στερεωθῇ τὸ τάγμα ἢ ἡ ἀδελφότης αὕτη. Βαθμηδὸν ἔπρεπε οἱ ἄνθρωποι να ἐλκυσθῶσι· καὶ ἄλλοι δὲ πύργοι καὶ ἄλλα φρούρια ἦτο χρεῖα να συστηθῶσι, πρὶν γένη φοβερά ἡ δύναμις τῶν Ἀσασσίνων. Εἰς ταῦτα πάντα δὲν ἐμποροῦμεν λεπτομερῶς να διατριψόμεν· ἀλλ' εἰς ἐπόμενον ἀρθρον θέλομεν ἱστορήσειν παραδείγματα τινὰ τοῦ κράτους τῆς ἀδελφότητος, καὶ σχεδιάσειν τὰ τοῦ ἐξολοθρευμοῦ αὐτῆς προηγηθέντα.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΖΕΚΙΑΣ.

ΕΖΕΚΙΑΣ, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα, διεδέχθη τὸν πατέρα ἑαυτοῦ Ἀχαζ, τὸ 726 π. Χ. Ἐπαινεῖται δὲ εἰς τὰς Γραφὰς, διότι 'ἐξῆρε τὰ ὑψηλά, καὶ συνέτριψε τὰς στήλας, καὶ ἐξωλόθρευσε τὰ ἄλση, καὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν ὃν ἐποίησε Μωϋσῆς· ὅτι ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ θυμιῶντες αὐτῶ· διέταξε, πρὸς τούτους, να ἀνοιχθῶσι καὶ να ἐπισκευασθῶσιν αἱ μεγάλαι πύλαι τοῦ ἱεροῦ, καὶ προέτρεψε τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευῖτας να καθαρίσωσι τὸν οἶκον Κυρίου, καὶ να θυσιάζωσιν ἐντὸς αὐτοῦ ὡς ἀρχήτερα. Τὴν ἐξ ἱκανοῦ χρόνου ἡμελημένην ἐορτὴν τοῦ Πάσχα προσεκάλεσεν οὐχὶ μόνον τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὑπάρχοντες να φυλάττωσιν, ἀλλὰ καὶ ἅπαντα τὸν Ἰσραὴλ. Τινὲς μὲν ἐχλεύασαν τὴν πρότασιν· πολλοὶ ὁμοῦ, ὑπακούσαντες, σεμνοπρεπῶς ἐώρτασαν. Ἐπεμελεῖτο δὲ ὥστε καὶ να ἐνεργῶνται οἱ περὶ τοῦ ναοῦ φρόνιμοι κανονισμοί, καὶ τακτικῶς ἐχορήγει τὰ πρὸς ζωὴν ἀναγκαῖα εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευῖτας.

Μετά τινὰς χρόνους, ὁ Ἐζεκίας ἀπετίναξε τὸν ζυγὸν τῶν Ἀσσυρίων, ἀσυντελῆς γενόμενος· ἐνίκησε δὲ καὶ τοὺς Φυλισταίους, καὶ ἐλεηλάτησε τὴν χώραν αὐτῶν. Ἐπεσκεύασε καὶ ὠχύρωσε τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐναπεταμίευσεν ὄπλα καὶ ζωοτροφίας, διώρισεν ἀξιόους στρατηγούς, ἐφράζε τὰς πηγὰς, αἵτινες ἦσαν ἐξω τῆς πόλεως, καὶ διέδθηκε τὰ πάντα ὥστε να κάμῃ ἐρρωμένην ἀντίστασιν. Ὁ Σενναχηρίμ ἐφώρμησεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ καθυπέταξε πᾶσαν σχεδὸν κωμόπολιν· ὁ δ' Ἐζεκίας, βλέπων ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας, μεθ' ὧν εἶχε συμμαχήσειν, δὲν ἤρχοντο εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ἔστειλε πρέσβεις πρὸς τὸν Ἀσσύριον, ζητῶν εἰρήνην. Ὁ Σενναχηρίμ ἀπήτησε τριακόσια τάλαντα ἀργυρίου, καὶ τριάκοντα τάλαντα χρυσοῦ. Διὰ να συνάξῃ δὲ τοσαύτην ποσότητα ὁ Ἐζεκίας, ἐκένωσε τοὺς θησαυροὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ

Καὶ ἔλαβεν Ἐζεκίας τὰ βιβλία ἐκ χειρὸς τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνέγνω αὐτὰ· καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον Κυρίου, καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὰ Ἐζεκίας ἐναντίον Κυρίου. Δ'. Βασίλ. εἰς'. 14.

παλατίου, καὶ ἀπέσπασε τὰς χρυσοῦς πλάκας, μεθ' ὧν εἶχεν ἐπικαλύψειν τὰς θύρας τοῦ ναοῦ. Αὐστηρῶς ὁμοῦς ἐτιμωρήθη ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἀπιστία· του· διότι, ἀντί

ν' ἀποσύρη τὰ στρατεύματα ὁ Σενναχηρίμ, ἔστειλε τρεῖς τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ ἀξιωματικῶν ἀπὸ Λαχίς, τὴν ὁποίαν ἐπολιόρκει, εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀπαιτῶν νὰ παραδοθῇ. Ὁ Ἐζεκίας ἐπέμφε τὸν Ἐλιακίμ, Σωμνάς, καὶ Ἰωᾶς, ν' ἀκούσωσι τὰς προτάσεις αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Ῥαφάκῃς ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ὑβριστικώτατα. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἐζεκίας, διέβη εἰς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς οἶκον Κυρίου, καὶ ἀπέστειλε πρὸς Ἡσαΐαν τὸν προφήτην. Ὁ Σενναχηρίμ, εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο, σηκωθεὶς ἀπὸ Λαχίς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Λοβνά· ἐκεῖ δὲ μαθὼν ὅτι Θαράκᾶ, ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας, ἤρχετο κατ' αὐτοῦ, ὑπέγγει νὰ τὸν συναντήσῃ· ἀπέστειλε δὲ πρὸς τὸν Ἐζεκίας γράμματα, διαλαμβάνοντα ὅτι οὐδεμίαν πεποίθησιν ἐπρεπε νὰ ἔχη εἰς τὸν Θεὸν αὐτοῦ. Λαβὼν ταῦτα ὁ Ἐζεκίας, ἀνέβη εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὰ ἐναντίον Κυρίου, καὶ εἶπε, — Κύριε, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ, σὺ εἶ ὁ Θεὸς μόνος ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου, καὶ ἄκουσον· ἀνοιξον, Κύριε, τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε καὶ ἄκουσον τοὺς λόγους Σενναχηρίμ, οὗς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν Θεὸν ζῶντα· ὅτι ἀληθεῖα, Κύριε, ἠρήμωσαν βασιλεῖς Ἀσσυρίων τὰ ἔθνη, καὶ ἔδωκαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ, ὅτι οὐ θεοὶ εἰσιν, ἀλλ' ἡ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, ξύλα καὶ λίθος, καὶ ἀπώλεσαν αὐτούς· καὶ νῦν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ γνώσκονται πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς, ὅτι σὺ Κύριος ὁ Θεὸς μόνος. Κατὰ συνέπειαν τῆς δεήσεως ταύτης, ἔστειλεν ὁ Κύριος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν βασιλέα ὅτι ὁ Σενναχηρίμ δὲν ἐμελλε νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ἱερουσαλήμ. Τὴν πρώτην δὲ νύκτα μετὰ τὴν πρόβησιν ταύτην ἐξωλόθρευσεν ἄγγελος Κυρίου εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀσσυρίων 185,000, καὶ ὁ Σενναχηρίμ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν Νινευῆ.

Μετ' ὀλίγον ἠρώστησεν ἐπικίνδυνον ἀσθενεῖαν ὁ Ἐζεκίας· καὶ ὁ Ἡσαΐας, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν, εἶπε, «Ἐντειλαί τῷ οἴκῳ σου, ἀποθνήσκεις σὺ, καὶ οὐ ζήσῃ.» Ὁ δ' Ἐζεκίας ἔστρεψεν εἰς τὸν τοῖχον, καὶ προσευχήθη τὴν δέησιν ταύτην ἀκούσας ὁ Κύριος, ἐμήνυσεν εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ Ἡσαΐου, «Ἐγὼ ἰάσομαί σε, καὶ προσθήσω ἐπὶ τὰς ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτη» ἐνήργησε δὲ καὶ θαῦμα πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦτου. Μετὰ τὴν ἀναλαβὴν αὐτοῦ συνέγραψεν ὡδὴ εὐχαριστήριον ὁ Ἐζεκίας, τὴν ὁποίαν ὁ Ἡσαΐας δευρῶλαξεν εἰς κεφ. λή. 10, 11.

Μαθὼν τὸ θαῦμα τοῦτο ὁ Μαρωδάχ Βαλαδάν, βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἔστειλε γράμματα καὶ δῶρα εἰς τὸν Ἐζεκίαν. Ὑπερευχαριστηθεὶς δὲ ὁ ἀδύνατος βασιλεὺς μὲ τὸ διὰ τῆς πρεσβείας ταύτης σέβας, ἔδειξεν εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους πάντας τοὺς θησαυροὺς, τὰ ἀρώματα, καὶ τὰ πολυτίμητα σκεύη, τίποτε μὴ κρύψας. Προεῖπεν ἔπειτα ὁ Ἡσαΐας ὅτι ὁ καιρὸς ἐμελλε νὰ ἔλθῃ, κατ'

Βαβυλῶνα, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἤθελαν γενεῖν εὐνοῦχοι εἰς τὸ παλάτιον ἐκείνου τοῦ βασιλέως.—Τὰ τέλη τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐπέρασεν ἀταράχως ὁ Ἐζεκίας, ἀπεταμίευσεν πλοῦτη μεγάλη, ἔφερεν ὕδωρ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέθανε π. Χ. 698. Τὰ ἱερὰ συγγράμματα ἐπαινοῦσι τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀξίαν του, καὶ ὁ Ἐκκλησιαστικὸς ἔχει ἐγκώμιον αὐτοῦ, κεφ. μζ'.

ΓΙΑΡΧΟΥΝ σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα 185 σχολεῖα πρώτου βαθμοῦ, ἐξ ὧν 17 εἶναι διὰ τὰ κοράσια. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς φοιτητῶν εἶναι σήμερον 26,995, καὶ κατ' ἔτος αὐξάνει ὑπὲρ τὰς 2000· ἐκτὸς τῶν σχολείων τούτων εἶναι καὶ ἄλλα ἀτελῆ 350, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνεγνωρίσθησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα μαθητεύουν φοιτηταὶ ὑπὲρ τὰς 10,000.

Τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἶναι 26 εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας καὶ πόλεις ἀναλόγως τῆς ἀνάγκης καὶ τῶν μέσων. Οἱ ἐν αὐτοῖς φοιτῶντες εἶναι σήμερον περὶ τὰς 3500. Τὰ γυμνάσια εἶναι τέσσαρα, εἰς Ἀθήνας, Ναύπλιον, Σύραν, καὶ Πάτρας. Οἱ ἐν αὐτοῖς φοιτηταὶ εἶναι περὶ τοὺς 600.

Εἰς ταῦτα προστίθενται τὸ ἐν Πειραιῖ στρατιωτικὸν σχολεῖον, τὸ ὄργανοτροφεῖον, τὸ ἐν Ἀθήναις σχολεῖον τῶν τεχνῶν, καὶ τὸ Πανεπιστήμιον· ἐκ τούτων δὲ ἀπάντων ἐξάγομεν ὅτι ἔχομεν 590 σχολεῖα καὶ 45,000 μαθητάς. Ἐὰν δὲ τις συγκρίνῃ ταῦτα πρὸς τὸν ὀλόκληρον πληθυσμὸν τοῦ Βασιλείου, ὅστις δὲν ὑπερβαίνει τὰς 800,000, εὐκόλως πείθεται ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως δικαιολογεῖ ἀρκούντως τὴν κυβέρνησιν.—ΕΛΛΗΝ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ.

ΤΑ κυριώτερα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῆς Ἑρμοπόλεως εἶναι τὸ Γυμνάσιον, τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν τῶν Ἀρρένων, δύο Ἀλληλοδιδασκτικὰ τῶν Κορασίων, τὸ Ἑλληνικὸν τῶν Κορασίων, καὶ τὸ Φιλελληνικὸν Παιδαγωγεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Αἰδεσίμου Φ. Χίλδνερ.

Τὸ Γυμνάσιον ἔχει, ἐκτὸς τοῦ Γυμνασιάρχου, τέσσαρας Καθηγητάς, ἓνα Σχολάρχην, καὶ δύο Διδασκάλους· μαθητάς δὲ περὶ τοὺς 300. Τὸ Ἀλληλοδιδασκτικὸν τῶν Ἀρρένων ἔχει 300 μαθητάς. Τὰ δύο Ἀλληλοδιδασκτικὰ τῶν Κορασίων περιέχουν 355 κοράσια· τὸ δ' Ἑλληνικὸν τῶν κορασίων, 45. Ὑπάρχει καὶ Νηπιακὸν μὲ 60 παιδιὰ. Τὸ ὅλον τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ἀνωτέρω σχολεῖα, ὑπὲρ τοὺς 1000. Ἀνηγέρθη ἐσχάτως καὶ δεύτερον Ἀλληλοδιδασκτικὸν σχολεῖον, χωρητικὸν 300 ἀρρένων καὶ ἰσαρίθμων κορασίων.

Τὸ Φιλελληνικὸν Παιδαγωγεῖον περιλαμβάνει παίδας καὶ κοράσια 600. Διαιρεῖται δὲ εἰς Ἑλληνικὸν τῶν Παίδων, Ἀλληλοδιδασκτικὸν τῶν Παίδων, καὶ Νηπιακὸν τῶν Παίδων· ὡσαύτως καὶ εἰς Ἑλληνικὸν, Ἀλληλοδιδασκτικὸν, καὶ Νηπιακὸν τῶν Κορασίων. Ἀριθμὸς διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, 12. Μαθήματα, ἐκτὸς τῶν κατωτέρων κλάδων, ἡ Ἑλληνικὴ, Γαλλικὴ, καὶ Ἀγγλικὴ Γλῶσσα, Γεωμετρία, Ἰχνογραφία, Ζωγραφικὴ, φωνητικὴ Μουσικὴ, κτλ.—ΕΡΜΟΠΟΛΙΤΗΣ.